

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. lapkričio 10 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Aplinka – Direktyva 2008/50/EB – Aplinkos oro kokybė – 13 straipsnio 1 dalis ir XI priedas – Sistemingas ir nuolatinis mikrodalelių (KD₁₀) ribinių verčių viršijimas tam tikrose Italijos zonose ir aglomeracijose – 23 straipsnio 1 dalis – XV priedas – „Kuo trumpesnis“ viršijimo laikotarpis – Tinkamos priemonės“

Byloje C-644/18

dėl 2018 m. spalio 13 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, iš pradžių atstovaujama G. Gattinara ir K. Petersen, vėliau – G. Gattinara ir E. Manhaeve,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovojamą G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* F. De Luca ir P. Gentili,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, A. Prechal, N. Piçarra ir A. Kumin (pranešėjas), teisėjai E. Juhász, M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ir P. G. Xuereb,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

- 1 Ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Italijos Respublika:
 - sistemingai ir nuolat viršijusi kietųjų dalelių KD_{10} koncentracijos ribines vertes (toliau – KD_{10} ribinės vertės) ir toliau jas viršijanti,
 - kiek tai susiję su dienos ribine verte
 - nuo 2008 m. šiose zonose: IT1212 (Sako slėnio zona); IT1215 (Romos aglomeracija); IT1507 (buvusi zona IT1501, sanitarinė zona – Neapolio ir Kazertos zona); IT0892 (Emilijos-Romanijos regionas, Pianura Ovest (vakarų lyguma)); IT0893 (Emilijos-Romanijos regionas, Pianura Est (rytų lyguma)); IT0306 (Milano aglomeracija); IT0307 (Bergamo aglomeracija); IT0308 (Brešos aglomeracija); IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A); IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B); IT0312 (Lombardija, žemuma D); IT0119 (Pjemonto lyguma); IT0120 (Pjemonto kalvos);
 - nuo 2009 m. šiose zonose: IT0508 ir IT0509 (buvusi zona IT0501, Venecijos-Trevizo aglomeracija); IT0510 (buvusi zona IT0502, Padujos aglomeracija); IT0511 (buvusi zona IT0503, Vičencos aglomeracija); IT0512 (buvusi zona IT0504, Veronos aglomeracija); IT0513 ir IT0514 (buvusi zona IT0505; zona A1 – Veneto provincija);
 - nuo 2008 m. iki 2013 m. ir pakartotinai nuo 2015 m. zonoje IT0907 (Prato-Pistojos zona);
 - nuo 2008 m. iki 2012 m. ir pakartotinai nuo 2014 m. zonose IT0909 (Valdarno Pisano ir Piana Lucchese zona) ir IT0118 (Turino aglomeracija);
 - nuo 2008 m. iki 2009 m. ir pakartotinai nuo 2011 m. zonose IT1008 (Conca Ternana zona) ir IT1508 (buvusi zona IT1504, Benevento kalvų pakrantės zona);
 - 2008 m. ir pakartotinai nuo 2011 m. zonoje IT1613 (Apulija – pramoninė zona);
 - nuo 2008 m. iki 2012 m., 2014 m. ir nuo 2016 m. zonoje IT1911 (Palermo aglomeracija) ir
 - kiek tai susiję su metine ribine verte šiose zonose: IT1212 (Sako slėnis) nuo 2008 m. ir be pertraukų iki bent jau 2016 m.; IT0508 ir IT0509 (buvusi zona IT0501, Venecijos-Trevizo aglomeracija) 2009 m., 2011 m. ir 2015 m.; IT0511 (buvusi zona IT0503, Vičencos aglomeracija) 2011 m., 2012 m. ir 2015 m.; IT0306 (Milano aglomeracija), IT0308 (Brešos aglomeracija), IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A) ir IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B) nuo 2008 m. iki 2013 m. ir nuo 2015 m.; IT0118 (Turino aglomeracija) nuo 2008 m. iki 2012 m. ir nuo 2015 m.,

neįvykdė įsipareigojimų pagal siejamas 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (OL L 152, 2008, p. 1) 13 straipsnio ir XI priedo nuostatas

ir

- nuo 2010 m. birželio 11 d. nesiėmusi tinkamų priemonių užtikrinti, kad visose šiose zonose būtų laikomasi KD_{10} ribinių verčių, neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalį, vertinamą atskirai ir kartu su šios direktyvos XV priedo A skirsniu, visų pirma šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyto įpareigojimo užtikrinti, kad ribinės vertės būtų viršijamos kuo trumpesni laikotarpį.

Teisinis pagrindas

Direktyva 96/62/EB

- 2 1996 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyvos 96/62/EB dėl aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo (OL L 296, 1996, p. 55; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 95) 8 straipsnio „Zonose, kuriose lygis viršija ribinę vertę, taikomos priemonės“ 1, 3 ir 4 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės sudaro zonų ir aglomeracijų, kuriose vieno arba kelių teršalų lygis yra aukštesnis už ribinę vertę kartu su leistinu nukrypimo dydžiu, sąrašą.

<...>

3. Valstybės narės 1 dalyje išvardytose zonose ir aglomeracijose imasi priemonių užtikrinti, kad planas ar programa ribinei vertei per konkretų nustatytą laiką pasiekti būtų parengtas ir įgyvendintas.

Į šį planą ar programą, su kuriais susipažinti visuomenė privalo turėti galimybę, įtraukiama bent jau IV priede išvardyta informacija.

4. Valstybės narės 1 dalyje išvardytose zonose ir aglomeracijose, kuriose daugiau nei vieno teršalo lygis viršija ribines vertes, pateikia integruotą planą, apimančią visus šiuos teršalus.“

Direktyva 1999/30/EB

- 3 1999 m. balandžio 22 d. Tarybos direktyvos 1999/30/EB dėl sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksidų, kietųjų dalelių ir švino ribinių verčių aplinkos ore (OL L 163, 1999, p. 41; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 164) 5 straipsnio „Kietosios dalelės“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad KD_{10} koncentracijos aplinkos ore, vertinamos remiantis 7 straipsniu, neviršytų III priedo I skirsnyje nurodytų ribinių verčių nuo ten pat nurodytų datų.

<...>“

- 4 Šios direktyvos III priede dėl kietųjų dalelių KD_{10} nurodyta, kad data, nuo kurios turi būti laikomasi ribinių verčių, yra 2005 m. sausio 1 d.

Direktyva 2008/50

- 5 2008 m. birželio 11 d. įsigaliojusi Direktyva 2008/50 pakeitė penkis anksčiau galiojusius teisės aktus, susijusius su aplinkos oro kokybės pokyčiais ir valdymu, įskaitant direktyvas 96/62 ir 1999/30, kurios, kaip matyti iš Direktyvos 2008/50 31 straipsnio, buvo panaikintos nuo 2010 m. birželio 11 d.

- 6 Direktyvos 2008/50 17 ir 18 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(17) Būtinai Europos Sąjungos priemonės, skirtas mažinti teršalų emisijas iš šaltinių, ypač priemonės, kurias taikant siekiama pagerinti Europos Sąjungos teisės aktų dėl pramoninės taršos veiksmingumą, apriboti sunkiųjų transporto priemonių išmetamų teršalų kiekį, toliau mažinti valstybių narių leistinas pagrindinių teršalų išmetimo nacionalines ribas ir teršalų išmetimą, susijusį su benzinu varomų automobilių kuro papildymu degalinėse, ir spręsti sieros kiekio kure, įskaitant laivų kurą, problemą, turėtų deramai pirmumo tvarka išnagrinėti visos dalyvaujančios institucijos.

(18) Toms zonoms ir aglomeracijoms, kuriose teršalų koncentracija aplinkos ore viršija atitinkamas oro kokybės siektinas vertes ar ribines vertes, prireikus pridėjus laikinus leistinus nukrypimo dydžius, turėtų būti parengti oro kokybės planai. Oro teršalus išskiria daug skirtingų šaltinių ir veiklos rūšių. Siekiant užtikrinti skirtingų politikos krypčių nuoseklumą, tokie oro kokybės planai, jei įmanoma, turėtų būti suderinti ir integruoti į planus bei programas, parengtas pagal 2001 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/80/EB dėl tam tikrų teršalų, išmetamų į orą iš didelių kurų deginančių įrenginių, kiekio apribojimo [(OL L 309, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 skyrius, 6 tomas, p. 299)], [2001 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą] 2001/81/EB [dėl tam tikrų atmosferos teršalų išmetimo nacionalinių ribų (OL L 309, 2001, p. 22; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 skyrius, 6 tomas, p. 320)] ir 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo [(OL L 189, 2002, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 skyrius, 7 tomas, p. 101)]. Bus visiškai atsižvelgta į šioje direktyvoje numatytus aplinkos oro kokybės tikslus, kai leidimai pramoninei veiklai yra suteikiami pagal 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/1/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės [(OL L 24, 2008, p. 8)].“

7 Direktyvos 2008/50 1 straipsnio „Dalykas“ 1–3 punktuose nurodyta:

„Ši direktyva nustato priemones, kuriomis siekiama:

- 1) suformuluoti ir nustatyti aplinkos oro kokybės tikslus, skirtus išvengti, užkirsti kelią arba sumažinti žalingą poveikį žmonių sveikatai ir visai aplinkai;
- 2) vertinti aplinkos oro kokybę valstybėse narėse remiantis bendrais metodais ir kriterijais;
- 3) gauti informaciją apie aplinkos oro kokybę, siekiant prisidėti prie kovos su oro tarša ir kenksmingais veiksniais ir stebėti ilgalaikes tendencijas bei padėties gerėjimą dėl nacionalinių ir [Sąjungos] priemonių“.

8 Šios direktyvos 2 straipsnio „Sąvokų apibrėžtys“ 5, 7–9 ir 16–18 punktuose numatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

- 5) ribinė vertė – taršos lygis, nustatomas remiantis mokslo žiniomis, siekiant išvengti, užkirsti kelią arba sumažinti kenksmingą poveikį žmonių sveikatai ir (arba) visai aplinkai, kuris turi būti pasiektas per tam tikrą laikotarpį, o pasiekus neturi būti viršijamas;

<...>

- 7) leistinas nukrypimo dydis – ribinės vertės procentinė dalis, kuria ši vertė gali būti viršyta šioje direktyvoje nustatytais sąlygomis;
- 8) oro kokybės planai – planai, kuriuose išdėstomos priemonės, skirtos ribinėms vertėms arba siektinoms vertėms pasiekti;
- 9) siektina vertė – taršos lygis, nustatytas siekiant išvengti, užkirsti kelią arba sumažinti kenksmingą poveikį žmonių sveikatai ir (arba) visai aplinkai, kuris turi būti pasiektas, jei įmanoma, per nustatytą laikotarpį;

<...>

- 16) zona – valstybės narės teritorijos dalis, nustatyta tos valstybės narės oro kokybės vertinimo ir valdymo tikslais;
- 17) aglomeracija – zona, kuri yra miesto teritorija ir kurioje gyvena daugiau kaip 250 000 gyventojų arba kurioje gyventojų skaičius siekia 250 000 arba mažiau, kai tam tikrą gyventojų tankumą km^2 nustato valstybės narės;
- 18) KD_{10} – kietosios dalelės, kurių 50 % praeina pro joms pralaidžią 10 μm [mikrometrų] aerodinaminio skersmens angą, kaip nustatyta pamatiniu KD_{10} mėginių ėmimo ir matavimo metodu, EN 12341;

<...>“

- 9 Minėtos direktyvos 13 straipsnio „Ribinės vertės ir pavojaus slenksčiai žmonių sveikatai apsaugoti“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad visose jų zonose ir aglomeracijose sieros dioksido, KD_{10} , švino ir anglies monoksido lygiai aplinkos ore neviršytų XI priede nustatytų ribinių verčių.

<...>

Šių reikalavimų laikymasis vertinamas pagal III priedą.

XI priede nustatyti leistini nukrypimo dydžiai taikomi pagal 22 straipsnio 3 dalį ir 23 straipsnio 1 dalį.“

- 10 Direktyvos 2008/50 20 straipsnio „Tarša iš gamtinių šaltinių“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės persiunčia Komisijai konkrečių metų zonų ir aglomeracijų, kuriose dėl taršos iš gamtinių šaltinių buvo viršytos konkretaus teršalo ribinės vertės, sąrašus. Valstybės narės pateikia informaciją apie koncentracijas ir šaltinius bei įrodymus, kad ribinės vertės buvo viršytos dėl taršos iš gamtinių šaltinių.

2. Kai 1 dalyje nustatyta tvarka Komisija informuojama apie taršos lygio viršijimą dėl taršos iš gamtinių šaltinių, toks taršos lygio viršijimas nelaikomas viršijimu pagal šią direktyvą.“

- 11 Pagal šios direktyvos 21 straipsnio „Taršos lygio viršijimas dėl žiemą atliekamo kelių barstymo smėliu ar druska“ 1–4 dalis valstybės narės gali nustatyti zonas arba aglomeracijas, kuriose ribinės vertės viršijamos dėl KD_{10} koncentracijos aplinkos ore, susidariusios dėl kietųjų dalelių resuspensijos, kai žiemą keliai barstomi smėliu ar druska. Valstybės narės pateikia būtinus įrodymus, kad bet koks taršos lygio viršijimas atsiranda dėl resuspenduotų kietųjų dalelių ir kad buvo imtasi visų pagrįstų priemonių koncentracijai sumažinti. Nepažeidžiant minėtos direktyvos 20 straipsnio, valstybės narės turi parengti šios direktyvos 23 straipsnyje numatytus oro kokybės planus tik tada, kai taršos lygis viršijamas dėl kitų nei kelių barstymas smėliu ar druska žiemą KD_{10} šaltinių.

- 12 Tos pačios Direktyvos 2008/50 22 straipsnis „Įgyvendinimo terminų atidėjimas ir leidimas nesilaikyti įpareigojimo taikyti tam tikras ribines vertes“ suformuluotas taip:

„1. Kai tam tikroje zonoje arba aglomeracijoje iki XI priede nustatytų terminų negalima pasiekti azoto dioksido arba benzeno ribinių verčių, valstybė narė gali atidėti tuos terminus ne daugiau kaip penkeriems metams tai konkrečiai zonai arba aglomeracijai su sąlyga, kad pagal 23 straipsnį parengiamas oro kokybės planas, skirtas zonai ar aglomeracijai, kurioje bus atidėtas terminas; šis oro kokybės planas papildomas XV priedo B skirsnyje nurodyta informacija, susijusia su atitinkamais teršalais, ir jame išdėstoma, kaip iki naujo termino bus pasiektos ribinės vertės.

2. Kai tam tikroje zonoje arba aglomeracijoje dėl tai vietai būdingų sklaidos savybių, nepalankių klimato sąlygų arba tarpvalstybinės taršos negalima pasiekti KD_{10} ribinių verčių, nustatytų XI priede, valstybei narei leidžiama nevykdyti išipareigojimo taikyti tas ribines vertes iki 2011 m. birželio 11 d., jeigu laikomasi 1 dalyje nustatytų sąlygų ir jeigu valstybė narė įrodo, kad nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygmenimis imtasi visų reikiamų priemonių siekiant įgyvendinti minėtus terminus.

3. Kai valstybė narė taiko 1 arba 2 dalis, ji užtikrina, kad kiekvieno teršalo ribinė vertė nebūtų viršijama daugiau nei didžiausiu leistinu nukrypimo dydžiu, nustatytu kiekvienam atitinkamam teršalui XI priede.

4. Valstybės narės informuoja Komisiją, kai, jų nuomone, reikėtų taikyti 1 ar 2 dalis, ir pateikia 1 dalyje nurodytą oro kokybės planą, įskaitant visą susijusią informaciją, būtina, kad Komisija galėtų nustatyti, ar tikrai įvykdytos atitinkamos sąlygos. Atlikdama vertinimą, Komisija atsižvelgia į numatomą valstybių narių taikytų priemonių poveikį aplinkos oro kokybei valstybėse narėse šiuo metu ir ateityje ir į dabar taikomų [Sąjungos] priemonių poveikį aplinkos oro kokybei bei į planuojamas [Sąjungos] priemones, kurias pasiūlys Komisija.

Jeigu Komisija per devynis mėnesius nuo to pranešimo gavimo nepareiškia prieštaravimų, laikoma, kad įvykdytos atitinkamos 1 arba 2 dalies taikymo sąlygos.

Jeigu pareiškiami prieštaravimai, Komisija gali pareikalauti valstybių narių pakoreguoti arba pateikti naujus oro kokybės planus.“

13 Direktyvos 2008/50 23 straipsnio „Oro kokybės planai“ 1 dalyje nustatyta:

„Kai tam tikrose zonose arba aglomeracijose teršalų lygis aplinkos ore kiekvienu atveju viršija ribinę arba siektiną vertę bei atitinkamą leistiną nukrypimo dydį, valstybės narės užtikrina, kad toms zonoms ir aglomeracijoms būtų parengti oro kokybės planai, kad būtų pasiektos atitinkamos XI ir XIV prieduose nustatytos ribinės vertės arba siektinos vertės.

Jeigu viršijamos tos ribinės vertės, kurių pasiekimo terminas jau baigėsi, oro kokybės planuose išdėstomos atitinkamos priemonės, kad šios vertės būtų viršijamos kuo trumpesnę laikotarpį. Į oro kokybės planus papildomai gali būti įtrauktos specialiosios priemonės, kurias taikant siekiama apsaugoti pažeidžiamų gyventojų, įskaitant vaikus, grupes.

Į šiuos oro kokybės plan[u]s įtraukiama bent XV priedo A skirsnyje nurodyta informacija, ir gali būti įtrauktos priemonės pagal 24 straipsnį. Šie planai perduodami Komisijai nedelsiant, bet ne vėliau kaip per dvejus metus nuo tų metų, kuriais buvo užregistruotas pirmas taršos lygio viršijimas, pabaigos.

Kai turi būti parengti ar įgyvendinti keletui teršalų skirti oro kokybės planai, valstybės narės atitinkamais atvejais parengia ir įgyvendina integruotus oro kokybės planus, apimančius visus atitinkamus teršalus.“

14 Minėtos direktyvos 27 straipsnyje „Informacijos ir ataskaitų teikimas“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad per tam tikrą terminą, nustatytą įgyvendinimo priemonėse, nurodytose 28 straipsnio 2 dalyje, su informacija apie aplinkos oro kokybę galėtų susipažinti Komisija.

2. Bet kuriuo atveju, siekiant konkretaus tikslo – nustatyti, ar laikomasi ribinių verčių bei kritinių taršos lygių ir tai, ar pasiektos siektinos vertės – ne vėliau kaip per devynis mėnesius pasibaigus kiekvieniems metams Komisijai pateikiama tokia informacija ir į šią informaciją įtraukiama:

<...>

- b) zonų ir aglomeracijų, kuriose vieno ar kelių teršalų lygiai yra didesni už ribines vertes ir, jei taikoma, leistiną nukrypimo dydį arba didesni už siektinas vertes arba kritinius taršos lygius, sąrašas; ir šioms zonoms ir aglomeracijoms:
- įvertinti lygiai ir, jei tinka, datos ir laikotarpiai, kada šie lygiai buvo stebėti;
 - atitinkamais atvejais, taršos iš gamtinių šaltinių ir taršos dėl kietųjų dalelių resuspensijos, kai žiemą keliai barstomi smėliu ar druska, įvertinimas pagal įvertintus lygius, kaip pranešta Komisijai pagal 20 ir 21 straipsnius.

3. 1 ir 2 dalys taikomos informacijai, surinktai nuo antrųjų kalendorinių metų po įgyvendinimo priemonių, nurodytų 28 straipsnio 2 dalyje, įsigaliojimo pradžios.“

- 15 Direktyvos 2008/50 XI priede „Žmonių sveikatos apsaugos ribinės vertės“ dėl KD_{10} nurodyta, kad dienos ribinė vertė yra $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ir ji negali būti viršyta daugiau kaip 35 kartus per kalendorinius metus, o metinė ribinė vertė, kuri yra $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, negali būti viršyta.
- 16 Tarp informacijos, kuri turi būti įtraukta į aplinkos oro kokybės planus, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 23 straipsnį, direktyvos XV priedo A skirsnyje, be kita ko, nurodyta:

„8. Informacija apie tas priemones arba projektus, kurie buvo priimti, siekiant sumažinti taršą jau įsigaliojus šiai direktyvai:

- visų projekte numatytų priemonių išvardijimas ir aprašymas;
- įgyvendinimo grafikas;
- planuojamas oro kokybės pagerinimas ir numatomas laikas, reikalingas tiems tikslams pasiekti.“

Ikiteisminė procedūra

- 17 Išnagrinėjusi Italijos Respublikos pateiktas ataskaitas dėl KD_{10} koncentracijos aplinkos ore pokyčių aptariamose zonose nuo 2008 m. iki 2012 m., Komisija 2014 m. liepos 11 d. išsiuntė šiai valstybei narei oficialų pranešimą dėl Direktyvos 2008/50 13 ir 23 straipsnių pažeidimo, nes tuo laikotarpiu buvo nuolat viršijamos šioms koncentracijoms taikomos ribinės vertės (toliau – pirmasis oficialus pranešimas).
- 18 Italijos valdžios institucijos paprašė pratęsti atsakymo į šį oficialų pranešimą pateikimo terminą ir šis jų prašymas buvo patenkintas, taigi 2014 m. spalio 28 d. jos pateikė atsakymą, neginčydamos Direktyvos 2008/50 13 straipsnio pažeidimo. Tačiau dėl tariamo šios direktyvos 23 straipsnio pažeidimo jos nurodė, kad reikia įvertinti kiekvieną atitinkamą zoną ar aglomeraciją.
- 19 Atsižvelgdama į tai, kad daugelis Po baseino zonų nebuvo paminėtos pirmame oficialiame pranešime, ir tai, kad Direktyvos 2008/50 27 straipsnyje nurodytos 2013 m. ir 2014 m. ataskaitos buvo išsiųstos pavėluotai, nes šio laikotarpio duomenys apie Pjemonto, Sicilijos ir Kalabrijos zonas buvo pateikti tik 2016 m. vasario 4 d., Komisija, gavusi šiuos papildomus duomenis, 2016 m. birželio 16 d. išsiuntė papildomą oficialų pranešimą, kuriame nurodė, kad šios direktyvos 13 straipsnyje apibrėžtos ribinės vertės buvo nuolat ir nepertraukiamai pažeidžiamos, taip pat pažeistas minėtos direktyvos 23 straipsnis.
- 20 Paprašiusios pratęsti atsakymo į šį papildomą oficialų pranešimą pateikimo terminą ir gavusios tam sutikimą, Italijos valdžios institucijos 2016 m. rugsėjo 20 d. pateikė atsakymą, neginčydamos Direktyvos 2008/50 13 straipsnio pažeidimo. Dėl tariamo šios direktyvos 23 straipsnio pažeidimo jos pakartojo argumentus, nurodytus jų atsakyme į pirmąjį oficialų pranešimą, tačiau pateikė keletą atnaujintų duomenų.

- 21 Atsižvelgdama į šio sprendimo 20 punkte paminėtus Italijos valdžios institucijų atsakymus, 2017 m. balandžio 28 d. Komisija pateikė pagrįstą nuomonę, kurioje nurodė, pirma, kad laikotarpiu nuo 2008 m. iki 2015 m. buvo nuolat ir nepertraukiamai nesilaikoma pagrįstoje nuomonėje išvardytoms zonoms nustatytų KD_{10} dienos ribinių verčių, taip pat kai kuriose šiose zonose nustatytų KD_{10} metinių ribinių verčių, taip pažeidžiant siejamas Direktyvos 2008/50 13 straipsnio ir XI priedo nuostatas. Dėl Sicilijos zonos Komisija pagrįstoje nuomonėje nurodė, kad šių nuostatų pažeidimas tęsėsi mažiausiai iki 2014 m., nes nebuvo pateikta jokių duomenų apie 2015 metus.
- 22 Antra, Komisija padarė išvadą, kad, kiek tai susiję su pagrįstoje nuomonėje išvardytais zonomis, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnį, vertinamą atskirai ir kartu su jos XV priedu.
- 23 2017 m. birželio 29 d. Italijos Respublika pateikė atsakymą į pagrįstą nuomonę. 2017 m. rugsėjo 15 d. ji pateikė papildomos informacijos apie įvairius iš dalies regionų pakeistus oro kokybės planus ir priemones, kurių jie ketina imtis, siekdami sumažinti KD_{10} koncentracijos lygį aplinkos ore.
- 24 Atsižvelgdama į tai, kad Italijos Respublika taip ir nepašalina Sąjungos teisės pažeidimų, dėl kurių buvo kaltinama, 2018 m. spalio 13 d. Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo.
- 25 Italijos Respublika, vadovaudamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio trečia pastraipa, paprašė Teisingumo Teismo posėdžiauti didžiosios kolegijos sudėties.

Dėl ieškinio

Dėl pirmojo pagrindo, grindžiamo sistemingu ir nuolatiniu tarpusavyje susijusių Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalies ir XI priedo nuostatų pažeidimu

Šalių argumentai

- 26 Pirmajame pagrinde Komisija tvirtina, kad, atsižvelgiant į KD_{10} dienos ribinės vertės viršijimą nuo 2008 m. iki bent jau 2016 m., taip pat į KD_{10} metinės ribinės vertės viršijimą nuo 2008 m. šio sprendimo 1 punkte nurodytose zonose, Italijos Respublika sistemingai ir nuolat pažeisdavo įsipareigojimus, kylančius iš Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalies, vertinamos atskirai ir kartu su šios direktyvos XI priedu.
- 27 Pirmiausia Komisija patikslina Direktyvos 2008/50 taikymą *ratione temporis*, teigdama, kad nuo 2008 m. tam tikrose Italijos zonose ir aglomeracijose buvo pažeidžiamas šios direktyvos 13 straipsnis, nors ši direktyva įsigaliojo tik 2008 m. birželio 11 d., ir kad pagal minėtos direktyvos 33 straipsnio 1 dalį valstybės narės turėjo priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2010 m. birželio 11 d., įgyvendina šią direktyvą.
- 28 Remdamasi 2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija* (C-336/16, EU:C:2018:94) 43 ir 45 punktais, ši institucija primena, kad, vadovaujantis Direktyvos 2008/50 3 konstatuojamąja dalimi, direktyva pakeitė penkis Sąjungos aktus, įskaitant Direktyvą 1999/30, kurioje nurodytos oro kokybės ribinės vertės, kurių turėjo būti laikomasi nuo 2005 m. sausio 1 d. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas, be kita ko, pabrėžė, kad tarpusavyje susijusios Direktyvos 1999/30 5 straipsnio ir III priedo nuostatos, apimančios laikotarpį iki Direktyvos 2008/50 įgyvendinimo, buvo paliktos galioti tarpusavyje susijusiose Direktyvos 13 straipsnio 1 dalies ir XI priedo nuostatose, todėl pagrindas, grindžiamas šių nuostatų pažeidimu, taip pat priimtinas laikotarpiams nuo 2005 m. sausio 1 d. iki 2010 m. birželio 11 d.

- 29 Komisija teigia, kad, kaip priminta pagrįstoje nuomonėje, Italijos Respublikai bet kuriuo atveju nebuvo pratęstas terminas, nustatytas KD₁₀ ribinėms vertėms pasiekti, pagal Direktyvos 2008/50 22 straipsnį. Todėl ji privalėjo laikytis šios direktyvos nuostatų, susijusių su šiomis ribinėmis vertėmis, be jokių išimčių.
- 30 Be to, Komisija primena, kad Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, jog Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimo užtikrinti, kad 2006 m. ir 2007 m. KD₁₀ koncentracijos aplinkos ore daugelyje Italijos zonų ir aglomeracijų neviršytų Direktyvoje 1999/30 nustatytų dienos ir metinių ribinių verčių (2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-68/11, EU:C:2012:815, 55–58 ir 67 punktai). Todėl šis ieškiny susijęs su nuolatinu KD₁₀ dienos ir metinių ribinių verčių viršijimu nuo 2008 m. iki pagrįstoje nuomonėje nurodyto atitikties užtikrinimo termino pabaigos, t. y. 2017 m. birželio 28 d.
- 31 Galiausiai, gavusi 2017 m. duomenis, kurie patvirtino, kad beveik visose atitinkamose zonose nuolat viršytos KD₁₀ dienos ir metinės ribinės vertės, Komisija nurodo, kad ji ketina pateikti visus šiuos duomenis per procedūrą, kai tik bus atliktas jų techninis patvirtinimas, ir pateikti papildomus duomenis, susijusius su faktinėmis aplinkybėmis po 2017 m. birželio 28 d., motyvuodama tuo, kad tai yra „to paties pobūdžio“ ir „su tuo pačiu elgesiu susijusios“ faktinės aplinkybės, kaip ir nurodytosios pagrįstoje nuomonėje. Komisija taip pat nurodo, kad ji pateikė duomenis apie KD₁₀ koncentracijos lygius 2016 m., kuriuos Italijos valdžios institucijos jai perdavė tik 2017 m. rugsėjo 15 d., t. y. pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nurodytam terminui.
- 32 Komisija primena, kad iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog objektyvaus konstatavimo, kad buvo viršytos KD₁₀ ribinės vertės pagal tarpusavyje susijusias Direktyvos 2008/50 13 straipsnio ir XI priedo nuostatas, pakanka, kad būtų padaryta išvada dėl šių nuostatų pažeidimo.
- 33 Anot Komisijos, išnagrinėjus Italijos Respublikos pagal Direktyvos 2008/50 27 straipsnį pateiktas metines ataskaitas, kurių santraukos pridedamos prie jos ieškinio, galima daryti išvadą, kad kiekvienoje iš 27 nagrinėtų geografinių zonų nuolat viršytos KD₁₀ dienos ir metinės ribinės vertės. Išskyrus tam tikrus metus, šių ribinių verčių niekada nebuvo laikomasi ir jų viršijimas ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pareiškimo dieną liudija apie jo nuolatinį pobūdį.
- 34 Iš to matyti, kad KD₁₀ dienos ir metinės ribinės vertės buvo sistemingai ir nuolat viršijamos, nes ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pareiškimo metu šio sprendimo 1 punkte nurodytose zonose pažeidimas vis dar tęsėsi.
- 35 Italijos Respublika ginčija įsipareigojimų neįvykdymą, dėl kurio yra kaltinama.
- 36 Pirma, ji mano, kad Direktyvos 2008/50 13 straipsnio, siejamo su jos XI priedu, pažeidimas negali būti nustatomas remiantis tuo, kad paprasčiausiai buvo viršytos vidutinės KD₁₀ dienos ar metinės ribinės vertės, nustatytos valstybei narei tam tikram metų skaičiui. Šiuo klausimu ji tvirtina, kad, priešingai, nei teigia Komisija, Teisingumo Teismo panašiose bylose nustatyti principai neleidžia manyti, kad egzistuoja savaiminis ryšys tarp didžiausių teršalų koncentracijos ribų viršijimo ir Sąjungos teisės įsipareigojimų neįvykdymo, nes šia direktyva siekiama užtikrinti laipsnišką kenksmingų veiksmų poveikio mažėjimą, neviršijant direktyvoje nustatytų ribų.
- 37 Italijos Respublikos teigimu, negalima manyti, kad ši direktyva buvo pažeista ir kad šiuo atveju nebuvo įvykdytas įsipareigojimas sumažinti KD₁₀ koncentraciją iki didžiausių XI priede nustatytų ribų, kai kenksmingų sudedamųjų dalių koncentracijos istorinių duomenų analizė rodo laipsnišką, nuolatinį ir reikšmingą koncentracijos lygių mažėjimą, leidžiantį pasiekti lygį, artimą numatytajam Sąjungos teisės nuostatose.

- 38 Remdamasi teisingu Direktyvos 2008/50 aiškinimu, kuri patvirtina šios direktyvos priede pateikta Komisijos deklaracija, ir atsižvelgdama į jos tekstą, sistemą ir tikslus, Italijos Respublikos mano, kad Direktyvos 2008/50 13 straipsnį reikia aiškinti kartu su šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalies pirma ir antra pastraipomis, todėl vienintelis valstybių narių įsipareigojimas, viršijus šios direktyvos 13 straipsnyje ir XI priede nurodytas ribines vertes, yra parengti oro kokybės planus, numatančius atitinkamas priemones, kad tos vertės būtų viršytos kuo trumpesnę laikotarpį. Vadinas, už pažeidimą gali būti baudžiama pagal SESV 258 straipsnį tik tuo atveju, jei viršijus ribines vertes nebūtų parengti oro kokybės planai, tačiau šioje byloje taip nėra. Taigi tik antrasis Komisijos pateiktas pagrindas yra svarbus siekiant konstatuoti galimą Direktyvoje 2008/50 nustatytų įsipareigojimų neįvykdymą.
- 39 Italijos Respublikos teigimu, oro kokybės pritaikymas prie numatytų ribų ir tikslų yra sudėtingas procesas, kuriam vykstant valstybių narių priemonės negali būti epizodinės, o būtina turi apimti ilgalaikius planus. Atsižvelgiant į taršos šaltinių įvairovę ir sąveiką, nacionalinės priemonės turėtų būti papildytos Sąjungos kompetencijai priklausančiomis priemonėmis, ypač susijusiomis su dideliais kurą deginančiais įrenginiais ir pramonės įrenginiais. Galiausiai būtina, kad visos šios priemonės netrukdytų ekonominei plėtrai, o, priešingai, padėtų užtikrinti jos tvarumą.
- 40 Antra, papildomai Italijos Respublika tvirtina, kad dėl Direktyvos 2008/50 13 straipsnyje nurodytų ribinių verčių viršijimo negali būti išimtinai kaltinama atitinkama valstybė narė. Oro taršos šaltinių įvairovė reiškia, kad valstybės narės galimybės vienai imtis priemonių dėl šių šaltinių ir sumažinti įvairių teršalų, įskaitant kietąsias daleles KD_{10} , koncentraciją žemiau ribinių verčių yra santykinės. Dėl daugelio taršos šaltinių, paminėtų Direktyvos 2008/50 18 konstatuojamojoje dalyje, būtent Sąjunga, o ne valstybės narės turi kompetenciją reguliuoti teršalų išmetimą.
- 41 Taigi, nors iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad SESV 258 straipsnyje numatyta procedūra grindžiama objektyviu konstatavimu, jog valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų, Italijos Respublikos teigimu, dar reikia, kad šį įsipareigojimų neįvykdymą būtų galima objektyviai priskirti prie nacionalinių valdžios institucijų veiksmų ir kad jis nekiltų iš kitų priežastinių veiksnių, nepriklausančių nuo valstybių narių kompetencijos srities. Komisijos pareikštas ieškinys gali būti patenkintas tik tuo atveju, jei ši institucija pateikia tokio išimtinio priskyrimo atitinkamai valstybei narei įrodymų, o ne tuo atveju, jei galimą neatitiktį Sąjungos teisei lemia daugybė veiksnių, iš kurių tik kai kurie priklauso šios valstybės narės kompetencijai.
- 42 Todėl nagrinėjamu atveju Komisija turėjo konstatuoti, pirma, kad nėra jokio išorinių gamtinės kilmės priežastinių veiksnių poveikio, kurio nacionalinės valdžios institucijos negalėtų kontroliuoti, nes tokie veiksniai yra nenumatomi ir neišvengiami, ir, antra, nėra trečiųjų asmenų veiksmų, galinčių daryti poveikį apsaugos tikslų, kuriais grindžiamos tariamai pažeistos teisės aktų nuostatos, siekimui. Šiuo klausimu Italijos Respublika nurodo priežastinius veiksnius, kurių nacionalinės valdžios institucijos visiškai negali kontroliuoti ir kurie yra gamtinės kilmės, be kita ko, tam tikrų Italijos teritorinių zonų orografinę konfigūraciją, susijusią su šiose zonose vyraujančiomis meteorologinėmis sąlygomis, arba žmogaus sukeltus veiksnius, taip pat Europos įvairių sričių politikos, nepriklausančios nuo nacionalinės politikos, kišimasi. Šiomis aplinkybėmis ji, be kita ko, nurodo Sąjungos biomasės, teršalų išmetimo politiką, visų pirma dyzelinėms transporto priemonėms suteiktas lengvatas ir „Eurodiesel“ transporto priemonių KD_{10} emisijos nustatymą, remiantis teoriniais modeliais, kurie labai nutolę nuo realių KD_{10} emisijų, ir žemės ūkio politiką; kai kurių šių politikos krypčių, turėjusių tikslą sumažinti kitus emisijos šaltinius, įgyvendinimas galiausiai lėmė KD_{10} emisijų, numatytų Direktyvoje 2008/50, padidėjimą, kaip tai patvirtina prie bylos medžiagos pridėtos ataskaitos.
- 43 Todėl, Italijos Respublikos teigimu, Komisija nepateikė įrodymų, kad Direktyvoje 2008/50 nustatytos ribinės vertės buvo viršytos dėl atitinkamų oro kokybės planų nepakankamumo. Jei ši institucija neprivalėtų pateikti tokių įrodymų, tai reikštų, kad atitinkama valstybė narė savaime arba objektyviai taptų atsakinga, o tai būtų nepriimtina.

- 44 Trečia, Italijos Respublika papildomai tvirtina, kad Komisija padarė teisės klaidą, nustatydamą didžiausią KD_{10} koncentracijos ribą, kuri gali būti pripažinta leistina, jeigu kaip orientacinės vertės siekia $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per dieną ir $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per metus, bet neatsižvelgdama į Direktyvos 2008/50 13 ir 23 straipsniuose, siejamuose su jos XI priedu, numatytą leistiną nukrypimo dydį. Iš šių siejamų nuostatų aiškinimo matyti, kad, viršijus šios direktyvos siejamose 13 straipsnio ir XI priedo nuostatose numatytas ribines vertes, leistini nukrypimo dydžiai gali būti taikomi pagal tos pačios direktyvos 23 straipsnio 1 dalį. Kadangi įpareigojimas parengti oro kokybės planus valstybėms narėms nustatomas tik tada, kai „teršalų lygis aplinkos ore kiekvienu atveju viršija ribinę arba siektiną vertę bei atitinkamą leistiną nukrypimo dydį“, reikia padidinti taikomą leistino nukrypimo dydžio ribinę vertę, kad būtų galima kontroliuoti pagal nacionalinę teisę leistinų didžiausių verčių viršijimą.
- 45 KD_{10} leistinas nukrypimo dydis yra 50 % per dieną ir 20 % per kalendorinius metus, taigi Sąjungos teisė nebūtų pažeista, jei nebūtų viršyta didžiausia vertė, gauta padidinus ribinę vertę, taikant koeficientą, kuris numatytas kaip leistinas nukrypimo dydis. Todėl šioje byloje Komisija turėjo atsižvelgti ne į $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per dieną ir $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per metus vertes, o veikiau į $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per dieną ir $48 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per metus vertes.
- 46 Įžanginėje dubliko dalyje Komisija pirmiausia pažymi, kad Italijos Respublika savo atsiliepime į ieškinį neginčija požiūriu, kad ši procedūra susijusi su sistemingu ir nuolatiniu tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų pažeidimu, todėl tam tikrais atvejais ji susijusi su nuolatiniu KD_{10} ribinių verčių viršijimu gana ilgais laikotarpiais. Šią išvadą patvirtina tai, kad Italijos Respublika nurodo 2018 m. nustatytas KD_{10} ribines vertes.
- 47 Dėl argumento, jog tam, kad būtų užtikrintas įsipareigojimų pagal Direktyvą 2008/50 vykdymas, pakanka, kad Direktyvoje 2008/50 numatytas KD_{10} koncentracijos lygio sumažinimas būtų laipsniškas, net jei šie lygiai viršytų toje pačioje direktyvoje nustatytas KD_{10} ribines vertes, ir kad tik dėl tokio viršijimo valstybės narės būtų įpareigosotos parengti oro kokybės planą, Komisija teigia, kad tokiam argumentui nėra jokio pagrindo nei minėtos direktyvos tekste, nei Teisingumo Teismo jurisprudencijoje.
- 48 Šiuo klausimu ji pabrėžia, kad ribinės vertės turi būti atskirtos nuo siektinų verčių, kurios turi būti pasiektos per tam tikrą laikotarpį, tačiau tik „jei įmanoma“ ir su sąlyga, kad atitinkamos priemonės nereikalautų neproporcingų išlaidų pagal Direktyvos 2008/50 2 straipsnio 9 punkte, siejamame su šios direktyvos 16 ir 17 straipsniais, pateiktą apibrėžtį. Tačiau šie straipsniai nėra nagrinėjami šiame ieškinyje.
- 49 Dėl argumento, grindžiamo tuo, kad Italijos Respublikai negalima priskirti KD_{10} ribinių verčių viršijimo visų pirma dėl tam tikrų Italijos teritorinių zonų orografinės konfigūracijos ar įvairių sričių Europos politikos, turinčios didelę įtaką sveikatai kenksmingų junginių formavimuisi, Komisija atsikerta, kad įsipareigojimas neviršyti minėtų ribinių verčių aiškiai yra įsipareigojimas pasiekti rezultata, kurio valstybė narė turi laikytis pagal Direktyvos 2008/50 13 straipsnį. Teigti, kad šiai valstybei narei būdingi specifiniai aspektai, reikštų šio įsipareigojimo egzistavimo neigimą.
- 50 Ji taip pat pažymi, kad į galimus sunkumus laikytis KD_{10} ribinių verčių tam tikrose valstybės teritorijos dalyse buvo tinkamai atsižvelgta Direktyvos 2008/50 16 konstatuojamojoje dalyje, nes joje nurodomos zonos, kuriose sąlygos yra „ypač sudėtingos“ ir kuriose galima atidėti oro kokybės ribinių verčių laikymosi terminą, jei dėl to Komisijai pateikiamas prašymas kartu su išsamiu ribinių verčių laikymosi užtikrinimo iki atidėto termino planu, remiantis minėtos direktyvos 22 straipsnio 1 ir 3 dalimis. Vis dėlto, kiek tai susiję su šia procedūra, Italijos Respublika niekada negavo Komisijos leidimo atidėti minėtą terminą.

- 51 Komisijos teigimu, Italijos Respublikos argumentai, kad, be kita ko, Europos transporto, energetikos ir žemės ūkio politika prisidėjo prie KD_{10} ribinių verčių viršijimo, taip pat neturi reikšmės. Šiuo klausimu Komisija tvirtina, kad vykdant procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258 straipsnį reikia nustatyti tik tai, ar valstybė narė laikėsi Sąjungos teisės nuostatoje nustatyto įsipareigojimo, o ne tai, ar yra aplinkybių, galinčių turėti įtakos nagrinėjamam įsipareigojimų neįvykdymui.
- 52 Dėl Italijos Respublikos nurodyto „leistino nukrypimo dydžio“, įtvirtinto Direktyvos 2008/50 13, 22 ir 23 straipsniuose ir XI priede, paminėtina, kad Komisija ginčija Italijos Respublikos pateiktą šių nuostatų aiškinimą, pagal kurį, pirma, į oro kokybės ribinių verčių laikymąsi visada turi būti įtrauktas toks leistinas nukrypimo dydis ir, antra, tokį įtraukimą patvirtina nuoroda į tose nuostatose nurodytą nukrypimo dydį, taigi minėta direktyva būtų pažeista tik tuo atveju, jei būtų nustatytas minėto leistino nukrypimo dydžio viršijimas.
- 53 Šiuo klausimu Komisija tvirtina, kad minėtas nuostatas reikia aiškinti taip, kad leistinas nukrypimo dydis taikomas tik dviem Direktyvos 2008/50 22 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytais atvejais, kaip aiškiai nurodyta šio straipsnio 3 dalyje.
- 54 Šį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies formuluotė, kurioje nurodyta, kad prie koncentracijos ribinės vertės „kiekvienam atveju [pridedamas] lestin[as] nukrypimo dyd[is]“, t. y. ne paties Sąjungos teisės aktų leidėjo numatytas dydis, o Komisijos nustatytas leistinas dydis pagal minėtos direktyvos 22 straipsnio 3 dalį ir atitinkamos valstybės narės prašymą.
- 55 Todėl, nesant aiškaus Komisijos leidimo pagal Direktyvos 2008/50 22 straipsnį, leistinas nukrypimo dydis negali būti taikomas. Be to, kiek tai susiję su KD_{10} koncentracijomis, minėtas leistinas nukrypimo dydis bet kuriuo atveju yra pereinamojo laikotarpio priemonė, kuri galėjo būti taikoma tik iki 2011 m. birželio 11 d., kaip matyti iš šios direktyvos 22 straipsnio 2 dalies formuluotės. Taigi ši nuostata nebeturėtų jokio teisinio poveikio. Be to, Italijos Respublikai nebuvo suteiktas joks leistinas nukrypimo dydis pagal minėtos direktyvos 22 straipsnio 3 ir 4 dalis.
- 56 Dėl pirmojo pagrindo pagrįstumo reikšmingų duomenų požiūriu Komisija tvirtina, kad Italijos Respublika tik nurodo kiekvieno viršijimo, nustatyto įvairiose matavimo stotyse, mastą. Šiuo klausimu Komisija teigia, kad pagal Direktyvos 2008/50 27 straipsnio 1 dalį valstybės narės turi pateikti informaciją apie KD_{10} ribinių verčių viršijimą, nurodydamos geografines zonas, kuriose toks viršijimas buvo. Tai, kad matavimų stočių rodmenys toje pačioje zonoje skiriasi, negali turėti jokios reikšmės, nes bet kuriuo atveju valstybės narės turi organizuoti ir valdyti duomenų rinkimą taip, kad būtų laikomasi minėtoje nuostatoje įtvirtinto įpareigojimo, t. y. laiku Komisijai pateikti reikalaujamus duomenis. Taigi, perdavusi šiuos duomenis, Italijos Respublika negali ginčyti jų turinio.
- 57 Be to, kadangi Italijos Respublika bando teigti, kad tam tikros KD_{10} ribinės vertės buvo viršytos dėl gamtinių veiksnių, ji apie tai turėjo pranešti Komisijai pagal Direktyvos 2008/50 20 straipsnio 1 dalį.
- 58 Komisija primena, kad Italijos Respublika ne kartą pabrėžė tariamą pagerėjimą ir galimas KD_{10} koncentracijos lygių mažėjimo tendencijas įvairiose atitinkamose zonose. Vis dėlto, remdamasi 2018 m. vasario 22 d. Sprendimu *Komisija / Lenkija* (C-336/16, EU:C:2018:94, 65 punktas), ji nurodo, kad iš surinktų duomenų matoma galima dalinė mažėjimo tendencija, kuria vis dėlto ta valstybė narė nepasiekia jai privalomų laikytis ribinių verčių, negali panaikinti konstatavimo, kad ji šiuo atžvilgiu neįvykdė įsipareigojimų.
- 59 Be to, kiek tai susiję su KD_{10} dienos ribine verte, Komisija pateikia atnaujintus 2017 m. duomenis, siekdama įrodyti, kad, nepaisant to, jog zonoje IT 1911 (Palermas) ir zonoje IT 1215 (Romas aglomeracija) buvo laikomasi minėtų ribinių verčių, šie duomenys nepanaikina jos ieškinio reikalavimuose pateiktų argumentų pagrįstumo. Iš tiesų, tiek, kiek pirmojoje zonoje įsipareigojimų neįvykdymu kaltinama „nuo 2016 [metų]“, t. y. bent jau 2016 m., nepriklausomai nuo 2017 m.

duomenų, o antrojoje zonoje bet kuriuo atveju „nuo 2008 [metų]“, Komisijos ieškinyje pateiktos išvados lieka galioti. Be to, Komisija pažymi, kad iš šių duomenų matyti, jog 2017 m. KD₁₀ dienos ribinė vertė buvo viršyta kitose 25 jos ieškinyje nurodytose zonose.

- 60 Dėl KD₁₀ metinės ribinės vertės Komisija pripažįsta, kad 2017 m. šios vertės buvo laikomasi zonose IT1212 (Sako slėnis), IT0508 ir IT0509 (Venecijos-Trevizo aglomeracija), IT0511 (buvusi zona IT0503, Vičencos aglomeracija) ir IT0306 (Milano aglomeracija). Tačiau tokia išvada nepaneigia jos ieškinio pagrindų pagrįstumo. Iš tiesų, kadangi išpareigojimų neįvykdymu pirmojoje zonoje kaltinama „bent jau iki 2016 m.“, o kitose trijose zonose bet kuriuo atveju „nuo 2015 [metų]“, jos ieškinyje nurodyti reikalavimai lieka galioti. Komisija taip pat pažymi, kad iš 2017 m. duomenų matyti, jog tais metais nustatyta KD₁₀ metinė ribinė vertė buvo viršyta kitose keturiose jos ieškinyje nurodytose zonose, t. y. zonose IT0308 (Brešos aglomeracija), IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A), IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B) ir IT0118 (Turino aglomeracija).
- 61 Triplike Italijos Respublika pirmiausia ginčija galimybę šioje byloje taikyti 2018 m. vasario 22 d. Sprendimą *Komisija / Lenkija* (C-336/16, EU:C:2018:94), atsižvelgdama į atitinkamų faktinių aplinkybių skirtumus, ypač į atitinkamus planus ir pereinamojo laikotarpio terminus. Ji taip pat neigia Komisijos teiginį, kad pritarė Komisijos požiūriui, pagal kurį akcentuojamas sistemingas ir nuolatinis Direktyvos 2008/50 nuostatų pažeidimas. Be to, ji pažymi, kad taip pat nesutinka su Komisijos argumentais dėl leistino nukrypimo dydžio taikymo srities.
- 62 Be to, pabrėždama, kad neneigia Direktyvos 2008/50 13 ir 23 straipsniuose nustatyto išpareigojimo pasiekti rezultatą, Italijos Respublika vis dėlto mano, kad šį išpareigojimą reikia vertinti atsižvelgiant į laipsnišką KD₁₀ koncentracijos lygių mažinimą aplinkos ore. Ji taip pat pažymi, kad Komisija neginčija jos argumentų dėl esminės Europos žemės ūkio, energetikos ir transporto politikos prižasčių įtakos ir itin ypatingų nacionalinės teritorijos konfigūracijos ir reljefo sąlygų, siekiant su aplinkos oro kokybe susijusių tikslų.
- 63 Galiausiai Italijos Respublika tvirtina, kad tai, jog šiame ieškinyje nagrinėjamos zonos sudaro tik 17 % visos nacionalinės teritorijos, aiškiai parodo, kad dėl didžiosios Italijos teritorijos dalies Komisija nėra pareiškusi prieštaravimų, o tai įrodo gerą oro kokybę šios valstybės narės aplinkoje, taigi *per se* paneigia Direktyvos 2008/50 13 straipsnio pažeidimą, kuris būtų įmanomas, tik jei KD₁₀ ribinės vertės būtų viršytos visoje nacionalinėje teritorijoje.
- 64 Šiuo klausimu Italijos Respublika, be kita ko, teigia, kad verčių skirtumai, užfiksuoti matavimo stotyse toje pačioje zonoje, priešingai, nei teigia Komisija, yra reikšmingi ir kad daugeliu atvejų viršijimas, dėl kurio kaltinama, bet kuriuo atveju patenka į „leistiną nukrypimo dydį“, leidžiamą pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnį, arba bent jau įrodo mažėjimo tendenciją, kuriai būdingi nedideli svyravimai.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 65 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, pirma, Komisija kaltina Italijos Respubliką, jog ši nuo 2008 m. sausio 1 d. iki pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigos, t. y. 2017 m. birželio 28 d., šiame ieškinyje nurodytose zonose ir aglomeracijose sistemingai ir nuolat nevykdė išpareigojimų, kylančių iš tarpusavyje susijusių Direktyvos 2008/50 13 straipsnio ir jos XI priedo nuostatų. Kadangi dalis šio laikotarpio apima laiką tarpą iki tos dienos, kai valstybės narės buvo įpareigtos priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi minėtos direktyvos, t. y. iki 2010 m. birželio 11 d., arba dar iki jos įsigaliojimo datos, t. y. 2008 m. birželio 11 d., reikia pabrėžti, kad Teisingumo Teismas jau yra patikslinęs, jog šiomis nuostatomis grindžiami argumentai priimtini ir dėl laikotarpio nuo 2005 m. sausio 1 d. iki 2010 m. birželio 11 d., nes minėtose nuostatose numatyti išpareigojimai kyla iš

Direktyvos 1999/30, kuri buvo pakeista Direktyva 2008/50, konkrečiai iš tarpusavyje susijusių Direktyvos 1999/30 5 straipsnio ir jos III priedo nuostatų (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 50–55 punktai).

- 66 Antra, reikia pažymėti, kad Komisija, siekdama pagrįsti įsipareigojimų neįvykdymo, dėl kurio kaltina, bendrą ir nuolatinį pobūdį, ieškinyje remiasi 2016 m. oro kokybės duomenimis, kuriuos Italijos Respublika jai pateikė 2017 m. rugsėjo 15 d., o dublike – 2017 m. duomenimis. Nors šie duomenys yra faktai, atsiradę pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, jie yra tokio paties pobūdžio ir susiję su tuo pačiu elgesiu, kaip ir pagrįstoje nuomonėje išdėstytos faktinės aplinkybės, todėl šio ieškinio dalykas gali apimti ir šias aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 42–47 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 67 Trečia, dublike Komisija, atsižvelgdama į 2017 m. oro kokybės duomenis, patikslino kai kuriuos savo argumentus ir, remdamasi minėto dokumento klaidų ištaisymu, patikslino kai kurias savo išvadas. Todėl, kiek tai susiję su išvadamis dėl metinės KD_{10} ribinės vertės viršijimo, Komisija minėtame dublike, aiškinamame kartu su klaidų ištaisymu, nurodo, kad zonose IT0508 ir IT0509 (Venecijos-Trevizo aglomeracija) ribinės vertės buvo viršytos 2009 m., 2011 m. ir 2015 m., zonoje IT1212 (Sako slėnis) – nuo 2008 m. iki 2016 m., zonoje IT0306 (Milano aglomeracija) – nuo 2008 m. iki 2013 m. ir 2015 m., o zonoje IT0511 (Vičencos aglomeracija) – 2011 m., 2012 m. ir 2015 m. Atsižvelgdama į šiuos atnaujintus duomenis, kiek tai susiję su ta pačia ribine verte, ji taip pat priduria, kad ši ribinė vertė viršyta zonose IT0308 (Brešos aglomeracija), IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A) ir IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B) nuo 2008 m. iki 2013 m. ir 2015 m. bei 2017 m., o zonoje IT0118 (Turino aglomeracija) – nuo 2008 m. iki 2012 m. ir 2015 m. bei 2017 m.
- 68 Kiek tai susiję su dienos KD_{10} ribinės vertės viršijimu, Komisija nurodo, kad tokį viršijimą galima konstatuoti zonoje IT1911 (Palermo aglomeracija) nuo 2008 m. iki 2012 m., taip pat 2014 m. ir 2016 m. ir zonoje IT1215 (Romos aglomeracija) nuo 2008 m. iki 2016 m. imtinai. Taigi pirmojo ieškinio pagrindo pagrįstumą reikia nagrinėti atsižvelgiant į šiuos patikslinimus, nes jais tik siekiama detalizuoti prieštaravimą, kurį Komisija jau bendrai nurodė ieškinyje, ir tai nekeičia nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo dalyko ir nedaro jokios įtakos ginčo apimčiai (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 4 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-678/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:358, 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 69 Pateikus šiuos preliminarius patikslinimus reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2008/50 1 straipsnio 1 punktą šioje direktyvoje nustatomos priemonės, kuriomis siekiama suformuluoti ir nustatyti aplinkos oro kokybės tikslus, siekiant išvengti žalingo poveikio žmonių sveikatai ir visai aplinkai, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti. Šiuo aspektu šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad visose jų zonose ir aglomeracijose, be kita ko, KD_{10} lygiai aplinkos ore neviršytų minėtos direktyvos XI priede nustatytų ribinių verčių.
- 70 Reikia priminti, kad argumentas dėl Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyto įsipareigojimo pažeidimo turi būti vertinamas atsižvelgiant į suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią SESV 258 straipsnyje numatyta procedūra grindžiama objektyviu konstatavimu, kad valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV arba antrinės teisės aktą (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 68 punktas ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 67 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 71 Taigi Teisingumo Teismas jau ne kartą pabrėžė, kad vien to, jog viršijamos KD_{10} ribinės vertės aplinkos ore, pakanka, kad būtų galima konstatuoti siejamų Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalies ir jos XI priedo nuostatų pažeidimą (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15,

EU:C:2017:267, 69 punktą ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 68 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 72 Nagrinėjama atveju iš metinių oro kokybės ataskaitų, kurias Italijos Respublika pateikė pagal Direktyvos 2008/50 27 straipsnį, duomenų matyti, kad nuo 2008 m. iki 2017 m. imtinai KD₁₀ dienos ir metinės ribinės vertės buvo absoliučiai reguliariai viršijamos šio sprendimo 1 punkte nurodytose zonos.
- 73 Konkrečiai kalbant apie KD₁₀ dienos ribinės vertės viršijimo skaičių, iš šių duomenų matyti, kad beveik visose dvidešimt septyniose šiame ieškinyje nagrinėjamos zonos ir aglomeracijose tuomet, kai tam tikrais metais galėjo būti laikomasi didžiausio leistino 35 šių ribinių verčių viršijimo per metus skaičiaus, prieš tokius metus ir po jų sistemingai stebimas vienas ar kelerius metus trunkantis pernelyg didelis minėtos ribinės vertės viršijimas. Tam tikrose zonos po vieno metų, per kurias KD₁₀ dienos ribinės vertė nebuvo viršyta daugiau nei 35 kartus, viršijimo skaičius gali siekti beveik dvigubai didesni nei paskutiniiais metais, kai viršijama pernelyg daug, nustatyto viršijimo skaičių. Dėl metinės KD₁₀ ribinės vertės viršijimo pasakytina, kad metai, per kuriuos gali būti stebimas šios vertės laikymasis, nutrūksta tais metais, kai įvykdomas viršijimas, o KD₁₀ koncentracija po tokių laikymosi metų daugelyje nagrinjamų zonų kartais yra net didesnė nei paskutiniiais metais, kuriais konstatuotas toks viršijimas.
- 74 Be to, iš 2017 m. oro kokybės duomenų šiame ieškinyje nagrinėjamos zonos matyti, kad, išskyrus dvi zonas iš nagrinjamų dvidešimt septynių zonų ir aglomeracijų, tais metais KD₁₀ dienos ribinė vertė buvo arba vėl viršyta, arba visuomet viršyta daugiau nei 35 kartus, o keturiose iš devynių šiame ieškinyje nagrinjamų zonų KD₁₀ metinės ribinės vertės tais pačiais metais buvo vėl viršytos.
- 75 Tokiomis aplinkybėmis tam, kad būtų išvengta konstatavimo, jog tarpusavyje susijusiose Direktyvos 2008/50 13 straipsnio ir jos XI priedo nuostatose įtvirtintų įpareigojimų neįvykdymas buvo sistemingas ir nuolatinis, nepakanka, kad tam tikrais metais ieškinyje nurodytu laikotarpiu direktyvoje nurodytos ribinės vertės nebuvo viršytos. Kaip matyti iš pačios Direktyvos 2008/50 2 straipsnio 5 punkte pateiktos „ribinės vertės“ apibrėžties, siekiant išvengti kenksmingo poveikio žmonių sveikatai ir (arba) visai aplinkai, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti, ji turi būti pasiekta per tam tikrą laikotarpį, o pasiekus neturi būti viršijama. Tačiau, kiek tai susiję su šiuo ieškiniu, Italijos Respublika turėjo laikytis šiose nuostatose nustatytų ribinių verčių nuo 2008 m. sausio 1 d.
- 76 Iš to matyti, kad nustatytas viršijimas turi būti laikomas nuolatinis ir sistemingas, ir Komisija neprivalo šiuo klausimu pateikti papildomų įrodymų.
- 77 Be to, priešingai, nei teigia Italijos Respublika, įsipareigojimų neįvykdymas gali išlikti sistemingas ir nuolatinis, nepaisant iš surinktų duomenų matomos galimos dalinės mažėjimo tendencijos, kuria vis dėlto ta valstybė narė nepasiekia jai privalomų laikytis ribinių verčių (2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-336/16, EU:C:2018:94, 65 punktą ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 70 punktą), kaip yra šiuo atveju.
- 78 Taip pat reikia atmesti Italijos Respublikos argumentą, kad Direktyva 2008/50 numato tik įpareigojimą laipsniškai mažinti KD₁₀ koncentracijos lygį, todėl toje pačioje direktyvoje nustatytų KD₁₀ ribinių verčių viršijimas tiesiog įpareigoja valstybes nares parengti oro kokybės planą.
- 79 Iš tiesų šio argumento nepagrindžia nei šios direktyvos tekstas, nei šio sprendimo 71 punkte nurodyta Teisingumo Teismo jurisprudencija, kuri patvirtina, kad valstybės narės turi pasiekti Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalyje ir jos XI priede nurodytą rezultatą, t. y. neviršyti šiomis nuostatomis nustatytų ribinių verčių.

- 80 Be to, toks aiškinimas paliktų Direktyvos 2008/50 1 straipsnio 1 punkte nurodyto žmonių sveikatos apsaugos tikslo įgyvendinimą tik valstybių narių diskrecijai, o tai prieštarauja Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimams, kurie matyti iš pačios sąvokos „ribinė vertė“ apibrėžties, pateiktos šio sprendimo 75 punkte, pagal kurią reikalaujama, kad šis tikslas turi būti pasiektas per tam tikrą laikotarpį, o pasiekus ir toliau jo būtų laikomasi.
- 81 Be to, pritarimas tokiam argumentui reikštų, kad valstybei narei leidžiama nesilaikyti siejamose Direktyvos 2008/50 13 straipsnio ir jos XI priedo nuostatose nustatyto termino tam, kad būtų laikomasi KD_{10} ribinių verčių ne tokiomis griežtomis sąlygomis, kokios įtvirtintos minėtos direktyvos 22 straipsnyje, kuriame vieninteliame aiškiai numatyta galimybė leisti valstybei narei minėtą terminą atidėti, ir tuo kenkiama šių nuostatų veiksmingumui (pagal analogiją žr. 2014 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *ClientEarth*, C-404/13, EU:C:2014:2382, 42–44 punktus).
- 82 Taip pat negalima pritarti Italijos Respublikos argumentui, kad dėl KD_{10} ribinių verčių viršijimo negali būti išimtinai kaltinama atitinkama valstybė narė, atsižvelgiant į tai, pirma, kad oro taršos šaltinių įvairovė, kurių dalis yra gamtinės kilmės, o kiti reglamentuojami Sąjungos politikos kryptį, visų pirma, transporto, energetikos ir žemės ūkio srityse, reiškia, kad sumažėja galimybės valstybei narei vienai pačiai įsikišti į šiuos šaltinius ir laikytis KD_{10} ribinių verčių ir, antra, kad atitinkamose zonose ir aglomeracijose esama nepalankių topografinių ir klimato ypatumų, kurie itin nepalankūs teršalų sklaidai. Šios valstybės narės nuomone, įsipareigojimų neįvykdymas negali būti nustatytas Komisijai nepateikus įrodymo, kad pažeidimas, dėl kurio kaltinama, yra išimtinai priskirtinas atitinkamai valstybei narei.
- 83 Šiuo klausimu reikia priminti, kad vykdant procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258 straipsnį Komisija turi nustatyti tariamo įsipareigojimų neįvykdymo egzistavimą ir pateikti įrodymų, kad valstybė narė nesilaikė Sąjungos teisės nuostatoje nustatyto įsipareigojimo, negalėdama remtis jokia prielaida (žr., be kita ko, 2019 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Bakterijos Xylella fastidiosa)*, C-443/18, EU:C:2019:676, 78 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 84 Tačiau, kiek tai susiję su šioje byloje nurodytu įsipareigojimų neįvykdymu, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2008/50 17 ir 18 konstatuojamųjų dalių, Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė šioje direktyvoje numatytas ribines vertes žmonių sveikatai ir aplinkai apsaugoti, visapusiškai atsižvelgdamas į tai, kad oro teršalus išskiria daug skirtingų šaltinių ir veiklos rūšių ir kad įvairių sričių politika – tiek nacionalinė, tiek Sąjungos – gali daryti įtaką šiuo klausimu.
- 85 Be to, pirma, šios direktyvos 20 ir 21 straipsniuose valstybei narei numatyta galimybė pripažinti gamtinės kilmės šaltinius ir žiemą atliekamą kelių barstymą smėliu ar druska kaip taršos šaltinius, prisidedančius prie ribinių verčių viršijimo, dėl kurio kaltinama. Antra, minėtos direktyvos 22 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos, kuriomis dėl ypatingos zonos ar aglomeracijos padėties, kurią lemia, be kita ko, tai vietai būdingos sklaidos savybės arba nepalankios klimato sąlygos, gali būti suteiktas laikinas atleidimas nuo įsipareigojimo laikytis minėtų verčių, atlikus tyrimą, kurį vykdant, kaip matyti iš šio straipsnio 4 dalies, taip pat atsižvelgiama į numatomą valstybių narių ir Sąjungos taikytų priemonių poveikį šiuo metu ir ateityje.
- 86 Vadinas, su sąlyga, kad Komisija pateiks informacijos, leidžiančios konstatuoti Direktyvos 2008/50 13 straipsnyje, siejamame su jos XI priedu, nustatytų dienos ir metinių ribinių verčių viršijimą Komisijos ieškinyje nagrinėjamose zonose ir aglomeracijose ir jame nurodytais laikotarpiais, valstybė narė negali, negavusi leidimo nukrypti nuo pirmesniame punkte nurodytų nuostatų ir jame numatytų sąlygų, remtis tokiais aplinkybėmis, kad užginčytų įsipareigojimų neįvykdymą, dėl kurio kaltinama, ir taip būti atleista nuo aiškių įsipareigojimų, kurių turi laikytis nuo 2005 m. sausio 1 d. pagal iš pradžių Direktyvos 1999/30 5 straipsnį ir III priedą, o vėliau – Direktyvos 2008/50 13 straipsnį ir XI priedą, laikymosi.

- 87 Kadangi buvo padaryta tokia išvada, kaip šioje byloje, o Italijos Respublika nepateikė įrodymų, kad esama išimtinių aplinkybių, kurių pasekmių nebūtų buvę galima išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių imtasi, neturi reikšmės tai, ar įsipareigojimų neįvykdymą lemia valstybės narės, kuriai jis priskirtinas, valios veiksmas, nerūpestingumas arba techniniai ar struktūriniai sunkumai, su kuriais ji susidūrė (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-68/11, EU:C:2012:815, 63 ir 64 punktus ir 2019 m. spalio 24 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Azoto dioksido ribinės vertės viršijimas)*, C-636/18, EU:C:2019:900, 42 punktą).
- 88 Konkrečiai dėl Italijos Respublikos argumento, kad Europos transporto politika prisidėjo prie KD_{10} ribinių verčių viršijimo Italijoje pirmiausia dėl to, kad šios srities politika neatsižvelgė į transporto priemonių, ypač varomų dyzelinu, realiai išmetamą azoto dioksido kiekį, reikia pažymėti, kad šis ieškinyš dėl įsipareigojimų neįvykdymo susijęs su KD_{10} , o ne azoto dioksido koncentracijos lygiais. Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, be to, kad motorinės transporto priemonės, kurioms taikomi 2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (euro 5 ir euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos (OL L 171, 2007, p. 1) nustatyti standartai, nėra vienintelė išmetamo azoto dioksido ar KD_{10} priežastis, Sąjungos teisės aktai, taikomi motorinių transporto priemonių tipo patvirtinimui, neatleidžia valstybių narių nuo įsipareigojimo laikytis Direktyvoje 2008/50 nustatytų ribinių verčių, remiantis mokslo žiniomis ir valstybių narių patirtimi, kad būtų atspindėtas taršos lygis, kurį Europos Sąjunga ir valstybės narės laiko tinkamu, siekiant išvengti kenksmingo oro taršos poveikio žmonių sveikatai ir visai aplinkai, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti (šiuo klausimu žr. 2019 m. spalio 24 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Azoto dioksido ribinės vertės viršijimas)*, C-636/18, EU:C:2019:900, 48 punktą).
- 89 Be to, atitinkamų zonų ir aglomeracijų topografiniai ir klimato ypatumai, kurie itin nepalankūs teršalų sklaidai, negali atleisti atitinkamos valstybės narės nuo atsakomybės už KD_{10} ribinių verčių viršijimą, bet, priešingai, yra veiksniai, į kuriuos, kaip matyti iš Direktyvos 2008/50 XV priedo A dalies 2 punkto c ir d papunkčių, turi būti atsižvelgta rengiant oro kokybės planus, kuriuos ši valstybė narė turi parengti toms zonoms ir aglomeracijoms, kad būtų pasiektos ribinės vertės, jei jos buvo viršytos, pagal šios direktyvos 23 straipsnį.
- 90 Dėl argumento, kad Komisija delse imtis priemonių, būtinų Direktyvos 2008/50 tikslams pasiekti, reikia konstatuoti, kad tai taip pat neatleidžia Italijos Respublikos nuo įsipareigojimų pagal šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalį, siejamą su direktyvos XI priedu, neįvykdymo (2019 m. spalio 24 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Azoto dioksido ribinės vertės viršijimas)*, C-636/18, EU:C:2019:900, 47 punktą).
- 91 Kiek tai susiję su argumentu dėl Direktyvos 2008/50 13, 22 ir 23 straipsniuose ir jos XI priede esančios nuorodos į „leistino nukrypimo dydį“ taikymo srities, pagal kurį koncentracijos ribinių verčių laikymasis visada turi apimti šį leistiną nukrypimo dydį, todėl ši direktyva pažeidžiama tik nustačius, kad viršijimas viršija minėtą leistiną nukrypimo dydį, reikia konstatuoti, kad, remiantis minėtos direktyvos 2 straipsnio 7 punkto formuluote, „leistinas nukrypimo dydis“ yra ribinės vertės procentinė dalis, kuria ši vertė gali būti viršyta „Direktyvoje 2008/50 nustatytais sąlygomis“. Tačiau toks nukrypimo dydis taikomas tik dviem minėtos direktyvos 22 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytais atvejais, kaip aiškiai nurodyta to paties straipsnio 3 dalyje.
- 92 Direktyvos 2008/50 22 straipsnio 1 ir 2 dalys leidžia atitinkamai penkeriems metams atidėti terminą pasiekti azoto dioksido arba benzeno ribines vertes arba sustabdyti įsipareigojimą taikyti iš šios direktyvos XI priedo kylančias KD_{10} ribines vertes, nustatytas iki 2011 m. birželio 11 d. dėl ypatingos atitinkamos zonos padėties. Abiem atvejais 22 straipsnio 4 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės šiuo klausimu pateiktų Komisijai pranešimą kartu su oro kokybės planu, ir šioje dalyje nustatyta, kad „[laikoma, kad] įvykdytos atitinkamos 1 arba 2 dalies taikymo sąlygos“, tik jeigu Komisija per devynis mėnesius nuo to pranešimo gavimo nepareiškia prieštaravimų.

- 93 Todėl tik negavus Komisijos prieštaravimo, numatyto šios direktyvos 22 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje, per devynis mėnesius nuo šioje nuostatoje numatyto pranešimo pateikimo, valstybei narei gali būti leista taikyti leistiną nukrypimo dydį. Be to, kiek tai susiję su KD_{10} koncentracijomis, toks leistinas nukrypimo dydis bet kuriuo atveju yra pereinamojo laikotarpio priemonė, kuri, kaip matyti iš minėtos direktyvos 22 straipsnio 2 dalies formuluotės, galėjo būti taikoma tik iki 2011 m. birželio 11 d. Taigi ši nuostata nebesukelia jokių teisinių pasekmių.
- 94 Tačiau reikia pažymėti, kad Italijos Respublikai nebuvo leista taikyti jokio leistino nukrypimo dydžio pagal Direktyvos 2008/50 22 straipsnio 3 ir 4 dalis, todėl šiam Italijos Respublikos argumentui taip pat negalima pritarti.
- 95 Dėl Italijos Respublikos argumento, kad, pirma, aplinkybė, jog tik dėl 17 % visos nacionalinės teritorijos Komisija yra pareiškusi prieštaravimus, o tai *per se* paneigia šios direktyvos 13 straipsnio pažeidimą, kuris būtų įmanomas, tik jei KD_{10} ribinės vertės būtų viršytos visoje nacionalinėje teritorijoje, ir, antra, verčių skirtumai, užfiksuoti matavimo stotyse toje pačioje zonoje, priešingai, nei teigia Komisija, yra reikšmingi, reikia pažymėti, kad net ir vienoje zonoje viršytų KD_{10} ribinių verčių pakanka, kad būtų galima konstatuoti siejamų Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalies ir šios direktyvos XI priedo nuostatų pažeidimą (2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 72 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 96 Šiomis aplinkybėmis minėtų nuostatų pažeidimas nagrinėjamas zonų ir aglomeracijų lygmeniu, o viršijimas turi būti nagrinėjamas kiekvienoje zonoje ar aglomeracijoje, remiantis kiekvienos matavimo stoties rodmenimis. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalis ir 23 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į teisės akto, kuriame jos įtvirtintos, bendrą sistemą ir tikslą, turi būti aiškinamos taip, kad, norint konstatuoti, jog per vienų kalendorinių metų vidurkio laikotarpį buvo viršyta direktyvos XI priede nustatyta ribinė vertė, pakanka, kad taršos lygis, viršijantis šią ribinę vertę, būtų išmatuotas vienoje mėginių ėmimo vietoje (2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Craeynest ir kt.*, C-723/17, EU:C:2019:533, 60, 66 ir 68 punktai ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 73 punktą).
- 97 Taigi iš šios jurisprudencijos matyti, kad nėra „de minimis“ ribos, kiek tai susiję su zonų, kuriose gali būti nustatytas viršijimas, skaičiumi arba su matavimo stočių, kuriose užfiksuoti viršijimai, skaičiumi tam tikroje vietovėje (2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 74 punktą). Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad šiame ieškinyje nagrinėjamosiose zonose yra didžiausios Italijos aglomeracijos, kuriose gyvena kelios dešimtys milijonų gyventojų. Nepaisyti šio fakto reikštų nepaisyti Direktyvos 2008/50 siekiamų tikslų, visų pirma tikslo apsaugoti žmonių sveikatą ir visą aplinką.
- 98 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pirmajam pagrindui reikia pritarti.

Dėl antrojo pagrindo, grindžiamo Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies, vertinamos atskirai ir kartu su šios direktyvos XV priedo A skirsniu, pažeidimu

Šalių argumentai

- 99 Antrajame pagrinde Komisija tvirtina, kad Italijos Respublika nuo 2010 m. birželio 11 d. nevykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalį, vertinamą atskirai ir kartu su šios direktyvos XV priedo A skirsniu, be kita ko, šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyto įpareigojimo užtikrinti, kad KD_{10} ribinės vertės būtų viršijamos kuo trumpesnę laikotarpį.

- 100 Komisija visų pirma nurodo, kad iš Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies iš esmės kyla du išipareigojimai, t. y. pirma, išipareigojimas imtis atitinkamų priemonių, siekiant užtikrinti, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis, ir, antra, į oro kokybės planus įtraukti bent šios direktyvos XV priedo A skirsnyje nurodytą informaciją.
- 101 Komisija pabrėžia, kad Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalyje nustatytas tiesioginis ryšys tarp, pirma, KD₁₀ ribinių verčių viršijimo, t. y. išipareigojimų, numatytų siejamose šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalies ir jos XI priedo nuostatose, pažeidimo, ir, antra, oro kokybės planų parengimo.
- 102 Komisijos nuomone, šiomis aplinkybėmis reikia kiekvienu konkrečiu atveju atlikti atitinkamos valstybės narės parengtų oro kokybės planų analizę, siekiant patikrinti, ar jie atitinka Direktyvos 2008/50 23 straipsnį. Atliekant šį vertinimą svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad nors valstybės narės turi tam tikrą diskreciją nustatyti priemones, kurių reikia imtis, vis dėlto bet kuriuo atveju jomis turi būti užtikrinama, kad ribinės vertės būtų viršijamos kuo trumpesni laikotarpį.
- 103 Komisija teigia, kad siekiant nustatyti, ar oro kokybės plane numatytos tinkamos priemonės, kad ribinės vertės būtų viršijamos kuo trumpesni laikotarpį, reikia atsižvelgti į kelis veiksnius, kildinamus, be kita ko, iš atitinkamos Teisingumo Teismo jurisprudencijos.
- 104 Pirma, tai, kad Teisingumo Teismas kelerius metus vykstantį ribinių verčių viršijimą kvalifikuoja kaip „sisteminą ir nuolatinę“, savaime rodo, nesant reikalo išsamiai nagrinėti atitinkamos valstybės narės parengtų oro kokybės planų turinio, kad ši valstybė narė neįgyvendino tinkamų ir veiksmingų priemonių, kad KD₁₀ ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų „kuo trumpesnis“ (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 115–117 punktai).
- 105 Antra, ribinių verčių viršijimas ilgą laikotarpį yra svarbus požymis, kad atitinkama valstybė narė neįvykdė savo išipareigojimo pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą. Kaip Teisingumo Teismas nurodė 2018 m. vasario 22 d. Sprendime *Komisija / Lenkija* (C-336/16, EU:C:2018:94, 99 punktas), vertinant oro kokybės planus taip pat turėtų būti atsižvelgiama į būsimų numatomų ribinių verčių viršijimų trukmę, nes ypač ilgas viršijimo terminas gali būti pateisinamas tik išimtinėmis aplinkybėmis.
- 106 Trečia, reikia atsižvelgti į absoliutų ribinių verčių viršijimo lygį. Kuo ilgesnė didelio masto viršijimo trukmė, tuo labiau matyti, kad priemonės, kurių jau imtasi siekiant pagerinti oro kokybę, yra neveiksmingos.
- 107 Ketvirta, didėjanti koncentracijų lygių, kurie jau viršija pagal Direktyvą 2008/50 leidžiamas ribines vertes, tendencija arba esminių jų pokyčių nebuvimas yra papildomas elementas, rodantis, kad priimtos priemonės yra netinkamos.
- 108 Penkta, reikia atsižvelgti į formalų oro kokybės planų turinį, ypač į tai, ar juose yra visa informacija, kurios reikalaujama pagal Direktyvos 2008/50 XV priedo A skirsnį. Vienos ar kelių šių duomenų nebuvimas aiškiai rodo, kad šie planai neatitinka šios direktyvos 23 straipsnio.
- 109 Šešta, materialinis oro kokybės planų turinys, be kita ko, šiuose planuose nustatytos diagnostikos ir numatytų priemonių atitiktis, visų galimų priemonių analizė ir jų privalomasis ar tik skatinamasis pobūdis, taip pat jų įgyvendinimo finansavimo šaltiniai yra veiksniai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti vertinant minėtus planus.
- 110 Šiomis aplinkybėmis Komisija teigia, kad nors valstybės narės turi tam tikrą diskreciją pasirinkdamos įgyvendintinas priemones, tokia diskrecija yra labai ribota, nes valstybės narės turi numatyti ir įgyvendinti visas galimas priemones, t. y. tas, kurios leidžia veiksmingai ir laiku ištaisyti ribinių verčių viršijimą.

- 111 Patikrinusi oro kokybės planus visoms jos ieškinyje nurodytoms zonoms, atsižvelgdama į šio sprendimo 104–109 punktuose nurodytus veiksnus, Komisija mano, kad šie planai buvo priimti pažeidžiant Direktyvos 2008/50 23 straipsnį, nes jie nei užtikrino KD₁₀ ribinių verčių laikymąsi, nei tai, kad šių ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų „kuo trumpesnis“. Be to, šie planai priimti pažeidžiant tarpusavyje susijusias šios direktyvos 23 straipsnio ir jos XV priedo A skirsnio nuostatas, nes kai kuriuose tam tikrų Italijos regionų priimtuose oro kokybės planuose nėra pagal šias nuostatas reikalaujamos informacijos.
- 112 Italijos Respublika tvirtina, kad, kiek tai susiję su antruoju pagrindu, Komisija pabrėžia bendras aplinkybes, kuriomis neatsižvelgiama į konkrečią kiekvienos nagrinėjamos Italijos zonos ar aglomeracijos situaciją, ir tik pateikia induktyvius, bendro pobūdžio, formalius ir sistemingus prieštaravimus, neanalizuodama KD₁₀ ribinių verčių viršijimo priežasčių ir oro kokybės planuose numatytų priemonių techninio tinkamumo toms priežastims panaikinti. Iš tikrųjų Komisija tik apgailestauja, kad šie planai, nors ir neginčytinai galiojantys, nenumato šio viršijimo pabaigos per terminą, kuris, remiantis pačios Komisijos atliktu subjektyviu vertinimu, būtų „kuo trumpesnis“.
- 113 Šiuo klausimu Italijos Respublika pažymi, pirma, kad Komisija remiasi neturinčiais ryšio ir bendrais požymiais, susijusiais su užfiksuotų koncentracijos lygių ir Sąjungos teisėje numatytų didžiausių verčių skirtumų trukme ir mastu. Tačiau ši informacija galioja kiekvienam oro kokybės planui ir yra nesuderinama su išsamia kazuistine skirtumų priežasčių ir priimtų priemonių analize.
- 114 Antra, Komisija neįvertino nacionalinės valdžios institucijų priimtų priemonių, atsižvelgiant į oro gerinimo srityje taikomus Europos Sąjungos principus, visų pirma viešųjų ir privačių interesų pusiausvyros principą ir proporcingumo principą.
- 115 Dėl pastarojo principo Italijos Respublika tvirtina, kad valstybė narė negali priimti priemonių, kurios socialiniu ir ekonominiu požiūriu yra nepakeliamos arba galinčios pažeisti pagrindines Sąjungos teisės vertybes, pavyzdžiui, laisvą prekių ir asmenų judėjimą, laisvę užsiimti verslu ar teisę į komunalines paslaugas, kaip antai galimybę naudotis gyvenamųjų namų šildymu, net jei šios priemonės yra vienintelės, leidžiančios pasiekti ribines vertes per numatytus laikotarpius.
- 116 Italijos Respublika primena, kad nacionalinės valdžios institucijos turi didelę diskreiją pasirinkti priemones, kurių reikia imtis, kad būtų pasiekti Sąjungos teisėje nustatyti tikslai; šis nacionalinis pasirinkimas gali būti ginčijamas tik tuo atveju, jeigu jame būtų padaryta faktinių aplinkybių vertinimo klaida arba jis būtų akivaizdžiai neracionalus tiek, kiek yra aiškiai netinkamas tiems tikslams pasiekti, arba jei šias priemones būtų galima pakeisti kitomis priemonėmis, neturinčiomis įtakos Sąjungos teisės aktų leidėjo įtvirtintoms pagrindinėms laisvėms.
- 117 Remdamasi subsidiarumo principu, Italijos Respublika tvirtina, kad nacionalinės valdžios institucijos turi, kiek tai priklauso jų kompetencijai, išnagrinėti ir priimti priemones, galinčias riboti teršalų koncentraciją. Taigi Komisija negali atstoti šių institucijų, tačiau ji taip pat negali tik bendrai kritikuoti, kad nacionalinės priemonės yra nepakankamos, neįrodžiusi, kad pastarosios yra akivaizdžiai techniškai netinkamos.
- 118 Italijos Respublika teigia, kad šiuo atveju Komisija neteikė jokios reikšmės ribinių verčių laikymosi procesui, kuris šiuo metu vyksta Italijoje ir kuriuo įgyvendinamos tinkamos ir proporcingos priemonės, ir iš to daro išvadą, kad, nors dėl visų viešųjų ir privačių interesų pusiausvyros principo oro kokybės ribinių verčių tam tikrose zonose bus galima laikytis tik ateinančiais metais, ši aplinkybė negali būti laikoma nei Direktyvos 2008/50 23 straipsnio, nei jos 13 straipsnio pažeidimu.

- 119 Šiomis aplinkybėmis Italijos Respublika nurodo, kad KD_{10} koncentracijos aplinkos ore mažinimo raidos vertinimą galima analizuoti tik atsižvelgiant į daugiametes ataskaitas, iš kurių būtų galima nustatyti aiškią KD_{10} koncentracijos mažinimo tendenciją 2008–2016 m., nes per vienus metus, pavyzdžiui, 2015 m., užregistruotas raidos nukrypimas yra neįprastas dėl ypatingų klimato aplinkybių ir dėl to negalima daryti išvados, kad gėrėjimo tendencija pasikeitė.
- 120 Šiuo klausimu Italijos Respublika tvirtina, kad iš tikrųjų Direktyvos 2008/50 23 straipsnyje nenumatytas joks iš anksto nustatytas grafikas, skirtas ribinėms vertėms zonose, kuriose jos viršijamos, pasiekti. Atvirkščiai, šis straipsnis, remiantis sisteminiu Sąjungos teisės aiškinimu, turėtų būti taikomas atsižvelgiant į proporcingumo principą ir į proceso, kuriuo siekiama laikytis ribinių verčių, „tvarumą“. Jei reikalavimui, kad laikotarpis būtų „kuo trumpesnis“, būtų taikomi iš anksto nustatyti terminai, kaip mano Komisija, o vienintelės tinkamos priemonės pasiekti ribines vertes per šiuos laikotarpius būtų socialiai ir ekonomiškai nepakeliamos arba jomis būtų galima pažeisti tam tikras pagrindines Sąjungos teisės vertybes, tokiu atveju valstybė pažeistų savo bendrą įsipareigojimą užtikrinti minėtų vertybių pusiausvyrą. Todėl aplinkybė, kad oro kokybės planuose numatyta pasiekti ribines vertes per palyginti ilgą laikotarpį, šiuo požiūriu neprieštarauja būtinybei, kad šių ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų „kuo trumpesnis“.
- 121 Konkrečiai kalbėdama apie regioninius oro kokybės planus, taikomus atitinkamoms zonoms ir aglomeracijoms, Italijos Respublika nurodo, kad juose ne tik pateikiami svarbūs rezultatai, pasiekti per oro kokybės gerinimo procesą, pradėtą visose atitinkamose zonose nuo 2008 m. iki 2016 m., įskaitant tam tikrose zonose nustatytą ribų laikymąsi, bet jie taip pat kiekvienu konkrečiu atveju rodo, kad regioniniuose oro kokybės gerinimo planuose numatytos priemonės yra veiksmingos, minėti planai formaliai išbaigti, o prielaidos, kuriomis Komisija remiasi teigdama, kad planuose nurodytos priemonės nėra tinkamos užtikrinti, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis, nepagrįstos.
- 122 Dublike Komisija ginčija Italijos Respublikos argumentą, kad Direktyvoje 2008/50 nenurodytas joks „iš anksto nustatytas grafikas“ priimti oro kokybės planus ir kad šiems planams netaikomi „iš anksto nustatyti terminai“, todėl kompetentingos valdžios institucijos gali laisvai pasirinkti laiką, kurį mano esant tinkamą minėtiems planams priimti.
- 123 Komisija tvirtina, kad Italijos Respublikos argumentai suteiktą galimybę pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnį neribotam laikui atidėti šios direktyvos 13 straipsnyje nurodytų ribinių verčių laikymąsi, nes atitinkamai valstybei narei pakaktų priimti priemones, kurios jos nuožiūra atrodytų tinkamos. Dėl tokio aiškinimo minėtos direktyvos 13 ir 23 straipsniai netektų bet kokio veiksmingumo.
- 124 Šiomis aplinkybėmis Komisija primena, kad būtinybė užtikrinti švarų orą atitinka pagrindinį interesą apsaugoti žmonių sveikatą ir kad kompetentingų valdžios institucijų diskrecija turi atitikti šį reikalavimą.
- 125 Komisija taip pat prieštarauja Italijos Respublikos argumentui, jog tam, kad įvairiuose oro kokybės planuose numatytos priemonės galėtų turėti poveikį, būtina nustatyti ilgus – penkerių–dešimties metų – terminus. Ji primena, kad bet kuriuo atveju atitinkama valstybė narė turi paneigti šį nuolatinio ribinių verčių viršijimo požymį ir, be kita ko, įrodyti, kad jos oro kokybės planai atitinka minėtos direktyvos 23 straipsnio 1 dalies ir XV priedo A skirsnio reikalavimus.
- 126 Galiausiai Komisija atmeta Italijos Respublikos teiginį, kad ji neišnagrinėjo atitinkamų oro kokybės planų kiekvienu konkrečiu atveju, o tik pateikė paprastas prielaidas dėl įsipareigojimų neįvykdymo.
- 127 Net išsamiai išnagrinėjusi kiekvieną regioninį oro kokybės planą, Komisija teigia, kad Direktyvos 2008/50 23 straipsnyje nustatytas įpareigojimas nebuvo įvykdytas, ir, be kita ko, tvirtina, kad dauguma Italijos Respublikos priimtų priemonių turės poveikį tik praėjus keleriems metams, todėl ribinės vertės negalės būti pasiektos iki 2020 m. ar 2025 m. arba net 2030 m.

- 128 Triplike Italijos Respublika tvirtina, kad Komisija negali tik labai apibendrintai ginčyti pernelyg ilgų regioninio planavimo terminų. Ši institucija veikiau turėtų nurodyti priežastis, dėl kurių konkrečiomis ekonominėmis ir socialinėmis aplinkybėmis vietos valdžios institucijų oro kokybės planuose apibrėžtos priemonės yra akivaizdžiai nepagrįstos. Taigi kriterijai, Komisijos taikyti vertinant, ar laikomasi Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies, yra akivaizdžiai netinkami ir suteikia per didelę reikšmę terminų, nustatytų oro kokybės tikslams pasiekti, trukmei. Be to, Italijos Respublika patikslina, kad jos argumentas dėl „iš anksto nustatyto grafiko“ nebuvimo Direktyvoje 2008/50 susijęs ne su oro kokybės planų priėmimu, o su šiuose planuose numatytų tikslų įgyvendinimu.
- 129 Ji taip pat pabrėžia, kad jos negalima kaltinti dėl vėlavimo priimti oro kokybės planus, ir pakartoja tvarių ir proporcingų priemonių, numatytų kiekviename iš minėtų regioninių planų, veiksmingumą, kuri patvirtina įrodytos KD_{10} koncentracijos mažėjimo tendencijos šiame ieškinyje nurodytose zonose.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 130 Iš Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies antros pastraipos matyti, kad, kai KD_{10} ribinės vertės viršijamos suėjus terminui, nuo kurio numatyta jas taikyti, atitinkama valstybė narė turi parengti tam tikrus reikalavimus atitinkantį oro kokybės planą.
- 131 Taigi šiame plane turi būti numatytos tinkamos priemonės, kad ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis, ir jame gali būti papildomų specialiųjų priemonių, kuriomis siekiama apsaugoti pažeidžiamų gyventojų, įskaitant vaikus, grupes. Be to, pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą į šiuos planus turi būti įtraukiama bent šios direktyvos XV priedo A skirsnyje nurodyta informacija ir gali būti įtrauktos priemonės pagal jos 24 straipsnį. Šis planas turi būti pateiktas Komisijai nedelsiant, bet ne vėliau kaip per dvejus metus nuo tų metų, kuriais buvo užregistruotas pirmas taršos lygio viršijimas, pabaigas.
- 132 Kaip matyti iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos, Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalis yra taikoma visuotinai, nes ji taikoma be laiko apribojimų šioje direktyvoje nustatytų teršalų ribinių verčių viršijimo atvejais jau suėjus jų pasiekimo terminui, nesvarbu, ar jis nustatytas minėtoje direktyvoje, ar pagal jos 22 straipsnį jį nustatė Komisija (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 104 punktas ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 114 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 133 Taip pat reikia pažymėti, kad Direktyvos 2008/50 23 straipsnyje nustatytas tiesioginis ryšys tarp, viena vertus, KD_{10} ribinių verčių, numatytų tarpusavyje susijusiose Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalies ir jos XI priedo nuostatose, viršijimo ir, kita vertus, oro kokybės planų parengimo (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 83 punktas ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 115 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 134 Šie planai gali būti parengti tik remiantis pusiausvyra tarp taršos pavojaus mažinimo tikslo ir įvairių esamų viešųjų ir privačių interesų (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 106 punktas ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 116 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 135 Todėl vien to, kad valstybė narė viršija KD_{10} ribines vertes, nepakanka, kad būtų konstatuota, jog ta valstybė narė neįvykdė išipareigojimų pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 107 punktas ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 117 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 136 Vis dėlto iš Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies antros pastraipos matyti, kad, nors valstybės narės turi tam tikrą diskreciją nustatyti priemones, kurių reikia imtis, bet kuriuo atveju jomis turi būti užtikrinama, kad ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 109 punktas ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 118 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 137 Šiomis aplinkybėmis nagrinėjant kiekvieną atvejį atskirai reikia patikrinti, ar atitinkamos valstybės narės parengti oro kokybės planai atitinka Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą (2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 108 punktas ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 119 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 138 Nagrinėjamu atveju pirmiausia reikia konstatuoti, kad nuo 2008 m. iki 2017 m. Italijos Respublika sistemingai ir nuolat nevykdė įsipareigojimų pagal siejamas Direktyvos 2008/50 13 straipsnio 1 dalies ir jos XI priedo nuostatas šiame ieškinyje nagrinėjamose zonose ir aglomeracijose, kaip matyti išnagrinėjus pirmąjį Komisijos pateiktą pagrindą.
- 139 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad tuo atveju, kai viršijamos Direktyvoje 2008/50 numatytos ribinės vertės, įsipareigojimas parengti oro kokybės planus, numatančius tinkamas priemones, skirtas užtikrinti, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis, atitinkamai valstybei narei tenka nuo 2010 m. birželio 11 d. Kadangi toks viršijimas jau buvo nustatytas tą dieną ar net iki jos beveik visose šiame ieškinyje nagrinėjamose zonose ir aglomeracijose ir bet kuriuo atveju bent vienoje zonoje ar aglomeracijoje, kuri numatyta kiekviename regioniniame oro kokybės plane, pateiktame šiame procese dėl įsipareigojimų neįvykdymo po minėtos datos, Italijos Respublika, turėjusi priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi Direktyvos 2008/50, pagal jos 33 straipsnio 1 dalį, turėjo kuo greičiau priimti ir įgyvendinti tinkamas priemones, taikydama šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalį.
- 140 Iš bylos medžiagos matyti, pirma, kad Sicilijos regiono oro kokybės planas buvo priimtas 2018 m. liepos 18 d., t. y. pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui – 2017 m. birželio 28 d., ir tai Italijos Respublika patvirtina savo atsiliepime į ieškinį, nors KD₁₀ dienos ribinės vertės viršijimas šio regiono zonoje buvo konstatuotas nuo 2008 m. Dėl kitų regionų, į kuriuos patenka šiame ieškinyje nurodytos zonos ir aglomeracijos, iš šios informacijos galima daryti išvadą, kad minėto termino pasibaigimo momentu Italijos Respublika iš tiesų buvo priėmusi oro kokybės planus ir patvirtinusi įvairias priemones, skirtas oro kokybei pagerinti.
- 141 Antra, svarbu pabrėžti, kad pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą į parengtus oro kokybės planus turi būti įtraukta bent šios direktyvos XV priedo A skirsnyje nurodyta informacija. Tačiau iš bylos medžiagoje esančių duomenų matyti, kad Umbrijos, Lacijaus, Kampanijos ir Apulijos regioniniuose planuose nenurodytas terminas, numatytas oro kokybės tikslams pasiekti. Be to, kiek tai susiję su daugeliu Italijos Respublikos nurodytų priemonių, šie duomenys ne visada leidžia nustatyti, ar jos susijusios su šiame ieškinyje nagrinėjamomis zonomis ir aglomeracijomis, koks yra jų įgyvendinimo grafikas ar poveikis planuojamam oro kokybės pagerinimui.
- 142 Trečia, dėl regioninių planų, kuriuose numatyti terminai oro kokybės tikslams pasiekti, pažymėtina, kad šiuose planuose numatyta įgyvendinimo trukmė gali siekti kelerius metus, o kartais net du dešimtmečius po KD₁₀ ribinių verčių įsigaliojimo. Iš tiesų Emilijos-Romanijos ir Toskanos regionams šis terminas oro kokybės tikslams pasiekti buvo nustatytas 2020 m., Venecijos ir Lombardijos regionams – 2025 m., o Pjemonto regionui – 2030 m.
- 143 Ketvirta, iš regioninių oro kokybės planų, pateiktų šiame procese dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kurie, žinoma, patvirtina procesą, kurio tikslas pasiekti Italijos Respublikoje nustatytas ribines vertes, turinio vertinimo matyti, kad juose numatytos priemonės, visų pirma tos, kuriomis siekiama struktūrinių pokyčių, ypač susijusių su pagrindiniais taršos veiksniais zonose ir aglomeracijose, kuriose minėtos

ribinės vertės viršijamos nuo 2008 m., iš esmės buvo numatytos tik minėtų planų atnaujinimuose, taigi prieš pasibaigiant atsakymo į pagrįstą nuomonę pateikimo terminui arba netgi šiam terminui pasibaigus, arba vis dar yra priėmimo ar planavimo procese. Taigi šios priemonės ne tik buvo priimtos praėjus ne mažiau kaip šešeriems metams po to, kai įsigaliojo įsipareigojimas numatyti tinkamas priemonės, leidžiančias nutraukti minėtą viršijimą per kuo trumpesnę laikotarpį, bet taip pat jos dažnai numato ypač ilgą įgyvendinimo trukmę.

- 144 Penkta, kadangi Italijos Respublika, grįsdama regioniniuose planuose numatytų priemonių tinkamumą, remiasi aiškia oro kokybės gerėjimo tendencija, užfiksuota, ypač pastaraisiais metais, visoje Italijos teritorijoje, ir nurodo, kad siekiant nustatyti tokią tendenciją galima atsižvelgti į 2017 m. duomenis, pirmiausia reikia pažymėti, kad daugelis šios valstybės narės grindžiant savo argumentus pateiktų duomenų nėra susiję su šiame ieškinyje nurodytomis zonomis ir aglomeracijomis.
- 145 Tačiau, atsižvelgiant į šiuos duomenis, nors kai kuriose jų gali būti stebimas ribinių verčių viršijimo lygio sumažėjimas ilguoju laikotarpiu, pirmiausia reikia priminti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 74 punkte, iš dvidešimt septynių šiame ieškinyje nurodytų zonų ir aglomeracijų KD₁₀ dienos ribinės vertės, kurios negalima viršyti daugiau kaip 35 kartus per metus, 2017 m. buvo laikomasi tik dviejose zonose. Be to, iš šių duomenų matyti, kad daugelyje atitinkamų zonų ir aglomeracijų minėtos ribinės vertės viršijimo skaičius 2017 m. išaugo, palyginti su 2016 m., per kurias bet koku atveju nebuvo stebėta, kad minėto skaičiaus būtų laikytasi. Taip pat, kiek tai susiję su pačios KD₁₀ dienos ribinės vertės viršijimo skaičiumi, pažymėtina, kad keliose atitinkamose zonose ir aglomeracijose šis skaičius 2017 m. buvo beveik toks pat didelis kaip 2010 m., o kai kuriose zonose jis siekia dvigubą ar net trigubą leistino viršijimo skaičių. Kalbant apie KD₁₀ metinę ribinę vertę, iš tų pačių duomenų matyti, kad beveik visose atitinkamose Pjemono ir Lombardijos regionų zonose KD₁₀ koncentracijos padidėjo ir kad tik atitinkamose Lacijaus ir Venecijos regionų zonose bei Lombardijos regiono zonoje ši vertė 2017 metais nebėra viršijama.
- 146 Atsižvelgiant į šio sprendimo 138–145 punktuose pateiktą informaciją, reikia pažymėti, kad Italijos Respublika akivaizdžiai laiku nesiėmė tinkamų priemonių, leidžiančių užtikrinti, kad atitinkamose zonose ir aglomeracijose KD₁₀ ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis. Taigi minėtose zonose KD₁₀ dienos ir metinių ribinių verčių viršijimas išliko sistemingas ir nuolatinis mažiausiai aštuonerius metus, nepaisant šios valstybės narės įsipareigojimo imtis visų tinkamų ir veiksmingų priemonių, siekiant laikytis reikalavimo, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis.
- 147 Tokia situacija savaime įrodo, nesant reikalo išsamiau nagrinėti Italijos Respublikos parengtų oro kokybės planų turinio, kad šiuo atveju ši valstybė narė neįgyvendino tinkamų ir veiksmingų priemonių, kad KD₁₀ ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų „kuo trumpesnis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 117 punktą ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Komisija / Rumunija (KD₁₀ ribinių verčių viršijimas)*, C-638/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:334, 123 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 148 Dėl Italijos Respublikos argumento, kad atitinkamai valstybei narei būtini ilgi terminai, kad įvairiuose oro kokybės planuose numatytos priemonės galėtų turėti poveikį, nes Direktyva 2008/50 šiuo klausimu nenumato iš anksto nustatyto grafiko, reikia konstatuoti, kad šis argumentas bet kuriuo atveju negali pagrįsti ypač ilgo termino, per kurį būtų siekiama nutraukti ribinių verčių viršijimą, kaip antai numatytojo šioje byloje, ir bet kuriuo atveju šis terminas turi būti vertinamas atsižvelgiant į Direktyvoje 2008/50 numatytas laiko nuorodas, kad būtų įgyvendinti iš jos kylantys įpareigojimai, arba, kaip yra šiuo atveju, atsižvelgiant į 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-68/11, EU:C:2012:815), taigi 2008 m. sausio 1 d. – KD₁₀ ribinėms vertėms pasiekti ir 2010 m. birželio 11 d. – oro kokybės planams priimti, taip pat atsižvelgiant į šia direktyva siekiamų žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos tikslų svarbą.

- 149 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, remiantis pačia Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalies antros pastraipos formuluote, oro kokybės plane numatytų priemonių tinkamumas turi būti įvertintas atsižvelgiant į šių priemonių galimybes užtikrinti, kad viršijimo laikotarpis būtų „kuo trumpesnis“, ir šis reikalavimas yra griežtesnis nei tas, kuris buvo taikomas pagal Direktyvą 96/62, pagal kurią tik reikalauta, kad valstybės narės „per protingą terminą“ priimtų priemones, kuriomis būtų siekiama oro kokybę suderinti su KD_{10} ribinėmis vertėmis (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 88–90 punktus).
- 150 Atsižvelgiant į tai, Direktyvos 2008/50 23 straipsnyje reikalaujama, kad nustačius KD_{10} ribinių verčių viršijimą tokia padėtis turėtų paskatinti atitinkamą valstybę narę ne tik kuo greičiau patvirtinti, bet ir įgyvendinti tinkamas oro kokybės plano priemones, todėl viršijus šias ribines vertes šios valstybės narės diskrecija tokiomis aplinkybėmis ribojama šiuo reikalavimu.
- 151 Be to, kiek tai susiję su Italijos Respublikos argumentu, kad jos nustatyti terminai yra visiškai pritaikyti struktūrinių pokyčių, kurie būtini siekiant nutraukti KD_{10} ribinių verčių aplinkos ore viršijimą, mastui, kuriuo, be kita ko, pabrėžiami sunkumai, susiję su iššūkiais, kurių dėl turimų atlikti didelių investicijų kyla socialinėje-ekonominėje ir biudžeto srityje ir su kuriais susiduria vietos tradicijos, reikia priminti, kad ši valstybė narė turi įrodyti, jog dėl sunkumų, kuriais ji remiasi siekdama nutraukti KD_{10} ribinių verčių viršijimą, nebuvo jokios galimybės nustatyti trumpesnių terminų (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 22 d. *Komisija / Lenkija*, C-336/16, EU:C:2018:94, 101 punktą).
- 152 Atsakydamas į argumentus, visiškai palyginamus su tais, kuriuos Italijos Respublika pateikė šioje byloje, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad patys struktūriniai sunkumai, susiję su iššūkiais, kurių dėl turimų atlikti didelių investicijų kyla socialinėje-ekonominėje ir biudžeto srityje, nėra išimtiniai ir dėl jų negalima atmesti to, kad buvo galima nustatyti trumpesnius terminus (šiuo klausimu žr. 2019 m. spalio 24 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Azoto dioksido ribinių verčių viršijimas)*, C-636/18, EU:C:2019:900, 85 punktą ir pagal analogiją 2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-336/16, EU:C:2018:94, 101 punktą). Tas pats turi galioti ir vietos tradicijoms.
- 153 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, taip pat reikia atmesti Italijos Respublikos argumentą, grindžiamą proporcingumo, subsidiarumo ir viešųjų bei privačių interesų pusiausvyros principais, kuriais remiantis, jos nuomone, būtų galima leisti net ir labai ilgam atidėti Direktyvoje 2008/50 numatytų ribinių verčių laikymąsi. Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad pagal šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalį oro kokybės planai turi būti parengti remiantis pusiausvyros tarp taršos pavojaus mažinimo tikslo ir įvairių esamų viešųjų ir privačių interesų principu (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-488/15, EU:C:2017:267, 106 punktą ir 2019 m. spalio 24 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Azoto dioksido ribinių verčių viršijimas)*, C-636/18, EU:C:2019:900, 79 punktą).
- 154 Nors viršijus Direktyvoje 2008/50 numatytas ribines vertes pagal minėto 23 straipsnio 1 dalį negalima reikalauti, kad vadovaujantis šia pusiausvyra valstybės narės priimtomis priemonėmis būtų užtikrinamas šių ribinių verčių laikymasis nedelsiant, kad jos galėtų būti laikomos tinkamomis, tai nereiškia, kad šio 23 straipsnio 1 dalis, aiškinama atsižvelgiant į minėtą principą, galėtų būti papildyta sąlyga, pagal kurią prireikus galima bendrai pratęsti šių verčių laikymosi terminą neribotam laikui, siekiant apsaugoti žmonių sveikatą, nes šios direktyvos 22 straipsnis, kaip pažymėta šio sprendimo 81 punkte, yra vienintelė nuostata, numatanti galimybę pratęsti minėtą terminą.
- 155 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Italijos Respublikos pateikti argumentai savaime negali pateisinti ilgų terminų, skirtų nustatytų ribinių verčių viršijimui nutraukti, atsižvelgiant į reikalavimą užtikrinti, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis.

156 Galiausiai dėl Italijos Respublikos teiginio, kad Komisijos pateikti argumentai yra pernelyg bendro pobūdžio ir trūksta skirtingų oro kokybės planų analizės kiekvienu konkrečiu atveju, todėl ši institucija tik preziumavo išsipareigojimų neįvykdymą, pakanka konstatuoti, kad iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, jog Komisija konstatavo nagrinėjamų oro kokybės planų nesuderinamumą su Direktyva 2008/50, atsižvelgusi į įvairius šio sprendimo 138–145 punktuose nurodytus veiksnius.

157 Darytina išvada, kad antrajam Komisijos pagrindui reikia pritarti.

158 Atsižvelgiant į visa tai, kas nurodyta, reikia konstatuoti, kad Italijos Respublika,

- sistemingai ir nuolat viršijusi KD_{10} ribines vertes ir toliau jas viršydama,
 - kiek tai susiję su dienos ribine verte nuo 2008 m. iki 2017 m. imtinai šiose zonose: IT1212 (Sako slėnio zona); IT1507 (buvusi zona IT1501, sanitarinė zona – Neapolio ir Kazertos zona); IT0892 (Emilijos-Romanijos regionas, Pianura Ovest (vakarų lyguma)); zona IT0893 (Emilijos-Romanijos regionas, Pianura Est (rytų lyguma)); IT0306 (Milano aglomeracija); IT0307 (Bergamo aglomeracija); IT0308 (Brešos aglomeracija); IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A); IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B); IT0312 (Lombardija, žemuma D); IT0119 (Pjemonto lyguma); IT0120 (Pjemonto kalvos);
 - nuo 2008 m. iki 2016 m. imtinai zonoje IT1215 (Romos aglomeracija);
 - nuo 2009 m. iki 2017 m. imtinai šiose zonose: IT0508 ir IT0509 (buvusi zona IT0501, Venecijos-Trevizo aglomeracija); IT0510 (buvusi zona IT0502, Padujos aglomeracija); IT0511 (buvusi zona IT0503, Vičencos aglomeracija); IT0512 (buvusi zona IT0504, Veronos aglomeracija); IT0513 ir IT0514 (buvusi zona IT0505; zona A1 – Veneto provincija);
 - nuo 2008 m. iki 2013 m. ir vėl nuo 2015 m. iki 2017 m. zonoje IT0907 (Prato-Pistojos zona);
 - nuo 2008 m. iki 2012 m. ir vėl nuo 2014 m. iki 2017 m. zonose IT0909 (Valdarno Pisano ir *Piana Lucchese* zona) ir IT0118 (Turino aglomeracija);
 - nuo 2008 m. iki 2009 m. ir nuo 2011 m. iki 2017 m. zonose IT1008 (Conca Ternana zona) ir IT1508 (buvusi zona IT1504, Benevento kalvų pakrantės zona);
 - 2008 m. ir nuo 2011 m. iki 2017 m. zonoje IT1613 (Apulijos – pramonės zona), o nuo 2008 m. iki 2012 m., taip pat 2014 m. ir 2016 m. zonoje IT1911 (Palermo aglomeracija) ir
- kiek tai susiję su metine ribine verte zonose: IT1212 (Sako slėnis) nuo 2008 m. iki 2016 m. imtinai; IT0508 ir IT0509 (buvusi zona IT0501, Venecijos-Trevizo aglomeracija) 2009 m., 2011 m. ir 2015 m.; IT0511 (buvusi zona IT0503, Vičencos aglomeracija) 2011 m., 2012 m. ir 2015 m.; IT0306 (Milano aglomeracija) nuo 2008 m. iki 2013 m. ir 2015 m.; IT0308 (Brešos aglomeracija), IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A) ir IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B) nuo 2008 m. iki 2013 m., 2015 m. ir 2017 m.; IT0118 (Turino aglomeracija) nuo 2008 m. iki 2012 m., 2015 m. ir 2017 m.,

neįvykdė išsipareigojimų pagal tarpusavyje susijusias Direktyvos 2008/50 13 straipsnio ir XI priedo nuostatas

ir,

nuo 2010 m. birželio 11 d. nenustačiusi tinkamų priemonių užtikrinti, kad visose šiose zonose būtų laikomasi KD_{10} ribinių verčių, neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalį, vertinamą atskirai ir kartu su šios direktyvos XV priedo A skirsniu, t. y. šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyto įpareigojimo užtikrinti, kad oro kokybės planuose būtų numatytos tinkamos priemonės, kad ribinės vertės būtų viršijamos kuo trumpesnę laikotarpį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

¹⁵⁹ Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas, o Italijos Respublika iš esmės pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Italijos Respublika, sistemingai ir nuolat viršijusi kietųjų dalelių KD_{10} koncentracijos ribines vertes ir toliau jas viršydama,

- kiek tai susiję su dienos ribine verte
 - nuo 2008 m. iki 2017 m. imtinai šiose zonose: IT1212 (Sako slėnio zona); IT1507 (buvusi zona IT1501, sanitarinė zona – Neapolio ir Kazertos zona); IT0892 (Emilijos-Romanijos regionas, Pianura Ovest (vakarų lyguma)); IT0893 (Emilijos-Romanijos regionas, Pianura Est (rytų lyguma)); IT0306 (Milano aglomeracija); IT0307 (Bergamo aglomeracija); IT0308 (Brešos aglomeracija); IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A); IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B); IT0312 (Lombardija, žemuma D); IT0119 (Pjemonto lyguma); IT0120 (Pjemonto kalvos);
 - nuo 2008 m. iki 2016 m. imtinai zonoje IT1215 (Romos aglomeracija);
 - nuo 2009 m. iki 2017 m. imtinai šiose zonose: IT0508 ir IT0509 (buvusi zona IT0501, Venecijos-Trevizo aglomeracija); IT0510 (buvusi zona IT0502, Padujos aglomeracija); IT0511 (buvusi zona IT0503, Vičencos aglomeracija); IT0512 (buvusi zona IT0504, Veronos aglomeracija); IT0513 ir IT0514 (buvusi zona IT0505; zona A1 – Veneto provincija);
 - nuo 2008 m. iki 2013 m. ir vėl nuo 2015 m. iki 2017 m. zonoje IT0907 (Prato-Pistojos zona);
 - nuo 2008 m. iki 2012 m. ir vėl nuo 2014 m. iki 2017 m. zonose IT0909 (Valdarno Pisano ir Piana Lucchese zona) ir IT0118 (Turino aglomeracija);
 - nuo 2008 m. iki 2009 m. ir nuo 2011 m. iki 2017 m. zonose IT1008 (Conca Ternana zona) ir IT1508 (buvusi zona IT1504, Benevento kalvų pakrantės zona);
 - 2008 m., nuo 2011 m. iki 2017 m. zonoje IT1613 (Apulijos – pramonės zona) ir nuo 2008 m. iki 2012 m., taip pat 2014 m. ir 2016 m. zonoje IT1911 (Palermo aglomeracija) ir
- kiek tai susiję su metine ribine verte zonose: IT1212 (Sako slėnis) nuo 2008 m. iki 2016 m. imtinai; IT0508 ir IT0509 (buvusi zona IT0501, Venecijos-Trevizo aglomeracija) 2009 m., 2011 m. ir 2015 m.; IT0511 (buvusi zona IT0503, Vičencos aglomeracija) 2011 m., 2012 m. ir 2015 m.; IT0306 (Milano aglomeracija) nuo 2008 m. iki 2013 m. ir 2015 m.;

IT0308 (Brešos aglomeracija), IT0309 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma A) ir IT0310 (Lombardija, didelės urbanizacijos lyguma B) nuo 2008 m. iki 2013 m., 2015 m. ir 2017 m.; IT0118 (Turino aglomeracija) nuo 2008 m. iki 2012 m., 2015 m. ir 2017 m.,

neįvykdė įsipareigojimų pagal tarpusavyje susijusias 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje 13 straipsnio ir XI priedo nuostatas

ir,

nuo 2010 m. birželio 11 d. nesiėmusi tinkamų priemonių užtikrinti, kad visose šiose zonose būtų laikomasi kietųjų dalelių KD_{10} koncentracijos ribinių verčių, neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2008/50 23 straipsnio 1 dalį, vertinamą atskirai ir kartu su šios direktyvos XV priedo A skirsniu, t. y. – šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyto įpareigojimo užtikrinti, kad oro kokybės planuose būtų numatytos tinkamos priemonės, kad ribinės vertės būtų viršijamos kuo trumpesnę laikotarpį.

2. Italijos Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.

Parašai